

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 4 (429)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
25 лютого 2017 року

ЗУСТРІЧ

ДУХОВНІ НАСТАНОВИ ПАТРІАРХА УГКЦ БЛАЖЕННІШОГО СВЯТОСЛАВА ШЕВЧУКА ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ І СТУДЕНТІВ ТДМУ

Зустріч Патріарха Української греко-католицької церкви Блаженнішого Святослава Шевчука з працівниками та студентами ТДМУ з нагоди 60-річчя відбулася 18 лютого в актовій залі адміністративного корпусу нашого університету.

Спілкування з Блаженнішим розпочалося з виконання молитви «Отче наш» хором ТДМУ.

До всіх присутніх спочатку звернувся ректор Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Михайло Корда.

вано та успішно втілюємо проєкт «Духовні зустрічі». Студенти регулярно зустрічаються з архієреями, священниками, щоб спілкуватися на важливі духовні теми. Ми знаємо, як багато Ви робите для України та Церкви. Вважаємо, що для кожного з нас взірцем мають бути такі моральні авторитети, можна сказати провідники нації, на які можуть рівнятися всі. Вважаємо, що Ви є одним з таких моральних авторитетів. Завдяки Вашій діяльності, а також Блаженнішого кардинала Любомира Гузара, Блаженнішого кардинала Йосифа Сліпого, кардинала Мирослава Любачівського є висока довіра до Української греко-католицької

нути і передати в руки наступних поколінь». Я також вам зичу, щоб ви піднесли університет до нових висот і вашу справу продовжували молоді люди», — зазначив Святослав Шевчук.

Він також додав, що, перебуваючи в ТДМУ, почуває себе в колі колег, адже ще в юності закінчив Бориславське медичне училище.

«Я мав можливість працювати у відділенні інтенсивної терапії, де отримав важливий життєвий досвід. Водночас скажу, що доля УГКЦ у підпіллі також була тісно пов'язана з медициною. Тоді багато священників обирали фах лікаря, адже таким чином мали можливість бути поруч з людиною, допомагати їй у важку хвилину та виконувати важливу духовну місію.

Учора ми відзначали 125-у річницю з дня народження великого учителя й світоча нашої церкви Йосифа Сліпого. В його історії був період також пов'язаний з медициною. Його врятували італійські лікарі від невідомої хвороби. Після того він про-

розуміти, що не можна вилікувати хворобу, приділяючи увагу лише тілу. Це має бути цілісний підхід до людини, бо початок і кінець людського життя лише в Божих руках. Святослав Шевчук також поділився своїм досвідом з лікарської практики, яка спонукала його до пошуку відповіді на запитання про людське здоров'я і життя.

Патріарх Української греко-католицької церкви відповів на всі запитання, які ставили йому присутні в залі.

На запитання проректора з наукової роботи, професора Івана Кліща щодо можливості візиту теперішнього Папи Римського до України та надання УГКЦ патріархії, Блаженніший відповів: «Господь Бог цікаво провадив мою долю. У мої 38 років Папа Венедикт за вибором нашого Синоду покликав мене до єпископського служіння. Тоді це для мене було крахом всієї діяльності — мав покинути викладацьку й наукову роботу та інше. Впродовж року я був наймолодшим єпископом у като-

я говорив з ним про можливий приїзд до України кілька місяців тому. Це делікатне міжнародне питання. Він дав мені зрозуміти, що він шукає можливості відвідати нашу країну. Я йому сказав, що в нас люди вірять, що коли Папа приїде в Україну, то війна закінчиться. Він дуже вболіває за наш народ. Ми зі свого боку також повинні рости духовно, аби бути готовими до його візиту».

На завершення спілкування Патріарх УГКЦ Блаженніший Святослав Шевчук благословив усіх присутніх.

На знак подяки хор ТДМУ заспівав для високоповажного гостя «Многая літа».

Ректор ТДМУ, професор Михайло Корда вручив Патріарху Української греко-католицької церкви на згадку про Тернопілля подарунки — альбом про відомого барокового скульптора Іоанна-Георга Пінзеля, який у XVIII столітті жив і працював у Бучачі, а також про інших відомих наших краян — видатну співачку Соломію Крушельницьку та генія сучасності Івана Марчука.

Михайло Михайлович побажав Блаженнішому здоров'я та наснаги нести пастирський посях упродовж довгих років.

Міський голова Тернополя Сергій Надал також привітав Патріарха УГКЦ з перебуванням на Тернопільській землі. Очільник міста подякував від імені всієї громади за подвижницьку духовну діяльність. Сергій Надал побажав всій університетській родині бути успішними, а також миру, злагоди, благополуччя і рясних Божих благослов'їн.

На завершення зустрічі у виконанні хору нашого університету прозвучав духовний гімн «Боже великий єдиний».

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Патріарх УГКЦ Блаженніший Святослав ШЕВЧУК і ректор ТДМУ, професор Михайло КОРДА

«У нашому університеті сьогодні відбувається історична подія. Вперше ми приймаємо патріарха Української греко-католицької церкви Блаженнішого Святослава. Від всього колективу висловлюю щире подяку Вам за візит і духовну розмову, яка є важливою для кожного з нас. Вас прийшли послухати як викладачі університету, так практикуючі лікарі та студенти. Ми лікуємо фізично, але добре знаємо, що неможливо вилікувати тіло, якщо не вилікувати душу. Саме тому професія лікаря та професія священника взаємодоповнюють одна одну. У цьому розумінні велике значення має виховання духовності у майбутніх лікарів. У нашому університеті з цією метою започатко-

церкви. Переконаний, що сьогодні Ваше слово торкнеться серця кожного присутнього в залі», — зазначив ректор ТДМУ.

Михайло Михайлович запросив до слова Патріарха Української греко-католицької церкви Блаженнішого Святослава.

«Я сьогодні тут, аби висловити свою повагу українській медицині, адже вам люди довіряють своє здоров'я та життя. Ви робите одну з найблагородніших справ на цій землі — служите людині. Хочу привітати вас з 60-річним ювілеєм з дня заснування вашого університету. Це особливо важлива дата. Під час святкування ювілею одного з навчальних закладів я почув цікавий вислів: «Дай, Боже, щоб наш університет пережив нас, щоб ми могли його збудувати, розви-

жив 21 рік і зробив багато для становлення Української греко-католицької церкви. І якби не це лікарське мистецтво, ми б не мали такої постаті в нашій історії. На мою думку, медицина — це мистецтво», — додав Патріарх.

Щодо збереження здоров'я Блаженніший зазначив, що варто усвідомлювати, що людина є духом у плоті, а відповідно це окремий унікальний світ. На його думку, фаховий лікар нині повинен

лицькій церкві, коли прибув до Аргентини я був наймолодшим серед усього священства. Кардинал Хорхе-Марія Бергольо (теперішній Папа Римський) тоді був головою Аргентинського єпископату. Він з перших днів поставився до мене, як до свого сина, його двері були завжди відчинені для мене. Він навчив мене бути єпископом. Я йому вдячний, що він досі не змінив свого ставлення до мене. Останній раз

УНІВЕРСИТЕТ ПРЕЗЕНТУВАВ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ НА ДНЯХ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ У КИЄВІ

В Україніському домі 14 лютого вищі навчальні заклади Тернополя, підприємства, державні установи, творчі колективи, туристичні організації представили Тернопільщину та її потенціал. «Благословенне Тернопілля» — саме під такою назвою відбулася презентація краю у столиці нашої країни. Потрібно сказати, що ця подія мала міжнародний резонанс, адже понад десять послів різних країн світу відвідали цей захід. До концертної програми долучилися понад тридцять виконавців і колективів області.

Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського гідно презентував свої наукові досягнення, інноваційні технології в медицині, передовий освітній досвід. Представники посольств, високопосадовці, народні депутати, а також чимало інших гостей заходу де-

тальніше ознайомилися з діяльністю нашого вишу.

(Зліва направо): **Михайло КОРДА**, ректор ТДМУ, професор, **Степан БАРНА**, голова Тернопільської облдержадміністрації, **Степан КУБІВ**, перший віце-прем'єр-міністр України

Перший віце-прем'єр-міністр України Степан Кубів під час свого виступу зазначив, що «Тер-

нопільщина дала світові багато талановитих людей. І, сьогодні приємно бачити, як багато з них, навіть тих, які проживають у Канаді, Австралії, європейських країнах, об'єднані духом цінності, поваги, вдячності до Тернополя. Тернопілля у Києві — це важливий поштовх для самореалізації можливостей цього краю, для тернополян».

Цього дня всі, хто представляв Тернопілля, спільно вболівали за відповідальну та важливу справу, адже прагнули показати свою обласність якнайкраще.

«Тернополяни дружно зібралися й спільними зусиллями зробили яскраву презентацію області. Вірю в те, що вони будуть так збиратися кожного року. І будуть не лише думати, як збиратися тут, а будуть популяризувати Тернопілля в усій Україні, у всьому світі», — наголосив голова Тернопільської облдержадміністрації Степан Барна.

ОБГОВОРЮВАЛИ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

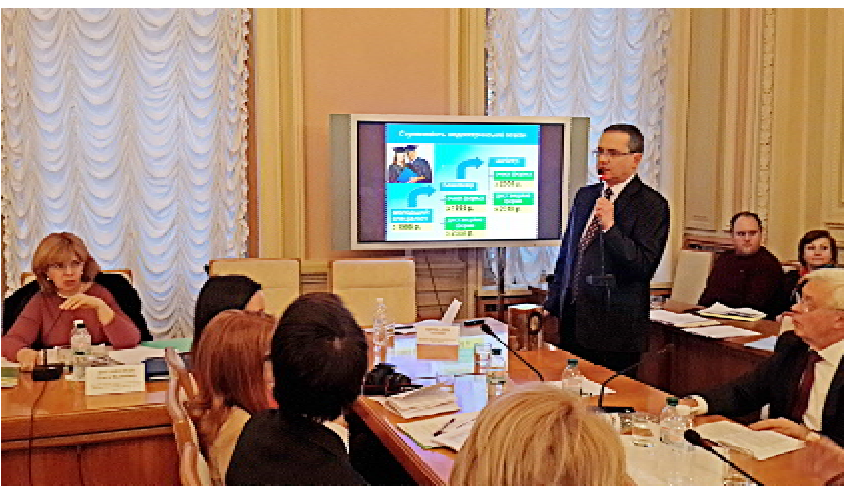
Комітет з питань охорони здоров'я Верховної Ради України 14 лютого зорганізував засідання круглого столу «Про стан та перспективи медичної освіти в Україні», в якому взяв участь ректор Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Михайло Корда.

Головна мета заходу — обговорення питань, які потребують вирішення у системі української медичної освіти. Учасники зазначили, що без зміни парадигми базової середньої та вищої медичної освіти в Україні неможливо наблизити систему охорони здоров'я до світових стандартів і здійснити реформування системи охорони здоров'я.

Детально розглянули питання вітчизняної системи вищої медичної освіти, підготовки молодших спеціалістів. Йшлося й про сучасні аспекти та перспективи розвитку вищої фармацевтичної, стоматологічної освіти, підготовки медичних кадрів для потреб Збройних сил України, реформування системи післядипломної підготовки лікарів. Також обговорили питання підготовки менеджерів в охороні здоров'я та фахівців з громадського здоров'я, нострифікацію дипломів в Україні.

Ректор ТДМУ, професор Ми-

хайло Корда виступив з доповіддю «Досвід дистанційного навчання медсестер-бакалаврів, медсестер-магістрів у Тернопільському державному медичному університеті». Він детально зупинився на перспективах розвитку дистанційної освіти медсестер, а також висловив низку пропо-

зицій щодо подальшого вдосконалення системи дистанційної освіти в медицині.

Під час заходу констатували, що сучасна медицина стрімко розвивається в пошуках і впровадженні нових методів лікування, діагностики захворювань, новітніх інформаційних технологій. Тому програми підготовки майбутніх медиків повинні ґрунтуватися на вимогах європейських протоколів і стандартів лікування хвороб, сучасних

інформаційних технологіях, передбачати можливість опанування практичних навичок роботи із сучасним лікувально-діагностичним обладнанням. У навчальній процес до- та післядипломної підготовки медичних працівників потрібно запроваджувати використання сучасних телеме-

дичних технологій, щоб спеціалісти мали змогу навчатися та працювати в єдиному професійному європейському просторі. Голова Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я Ольга Богомолець поінформувала учасників круглого столу, що 22 березня відбудеться парламентські слухання «Медична освіта в Україні: погляд у майбутнє». Вона закликала долучитися до підготовки проекту рекомендацій цих слухань.

УКЛАДЕНО УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ З ЦЕНТРОМ ДОПОМОГИ ДІТЯМ (ПОЛЬЩА)

Президент Центру допомоги дітям у місті Живець (Республіка Польща) Рената Блеха зустрілася 9 лютого з ректором Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професором Михайлом Кордою з метою обговорення напрямків співпраці.

Центр допомоги дітям — один з найпотужніших, найсучасніших і найкраще обладнаних закладів Польщі та Європи. Тут працює понад 80 досвідчених фахівців (логопеди, олігофрен-терапевти, фізіотерапевти, реабілітологи, психологи та інші), які надають допомогу 300 дітям з особливими потребами. У закладі забезпечують комплексний підхід до реабілітації. Понад 50 діток відвідують шкільні заняття при Центрі. Вони навчаються за спеціальною програмою. У Центрі надають допомогу від немовлят до осіб 25 років з проблемами опорно-рухового апарату, з такими захворюваннями, як ДЦП, аутизм, з вадами розвитку слуху, мови, зору і т.д. У закладі опікуються пацієнтами Польщі, Великобританії, Франції, Словаччини.

За словами Ренати Блехи, щодня автобусом дітей забирають з дому та доправляють до цього закладу. Батьки йдуть на роботу та ведуть повноцінний спосіб життя. Вечері маленьких пацієнтів привозять додому.

У Центрі проходять практику й стажування студенти польських медичних вишів, які цікавляться реабілітацією і в майбутньому працюватимуть за цією спеціальністю. Центр готовий працювати не лише з дітьми, а й з дорослими. Останнє буде втілено на теренах України.

Рената Блеха та її колеги не вперше в Україні. Вони надавали гуманітарну допомогу сім'ям, де виховують дітей з особливими потребами.

Михайло Михайлович висловив вдячність директорів та працівникам Центру за їхню благодійну діяльність і зацікавленість у співпраці з ТДМУ. Він наголосив на важливості співробітництва задля розвитку та обміну досвідом, адже в ТДМУ готують фахівців зі спеціальностей «охорона здоров'я», «медична реабілітація», «фізична реабілітація».

Щодо напрямків співпраці з ТДМУ, то наш університет разом з Центром допомоги дітям подав заявку на здобуття грантових коштів до Міністерства закордонних справ Польщі в рамках програми надання допомоги дітям з особливими потребами та людям, які переселені зі східних областей України. Останні потребують психологічної та фізичної реабілітації.

Ще одним з пріоритетних напрямків у межах проекту є

співпраця Центру з ТДМУ задля покращення фахової мотивації, компетенцій спеціалістів з реабілітації. Висококваліфіковані фахівці польського закладу читатимуть лекції для наших викладачів, лікарів, студентів, які мають причетність до реабілітації дітей та дорослих. У рамках проекту запланована закупівля надсучасного обладнання для реабілітації,

Президент Центру допомоги дітям у місті Живець (Польща) **Рената БЛЕХА** та ректор ТДМУ, професор **Михайло КОРДА** під час укладання угоди

яке буде встановлено на площах, виділених університетом. Це буде зроблено для того, щоб студенти мали можливість оволодіти новітніми технологіями, зокрема, таким методом, як терапія подовженими хвилями. Цей метод є новим для Європи, натомість його використовують у США. Результати конкурсу будуть відомі наприкінці квітня цього року.

Інший напрям співпраці з ТДМУ — організація стажування за кошти Центру допомоги дітям для викладачів і студентів на базі цього закладу. Бажаючи зможуть пройти двотижнєве навчання. Стажування заплановані на червень і вересень 2017 року. Перша половина навчання складатиметься з теоретичного матеріалу, а інша — практична частина (робота з пацієнтами, освоєння методів реабілітації, майстер-класи).

У листопаді 2017 року Рената Блеха разом з колегами планує приїхати в ТДМУ, аби прочитати лекцію на тему «Раннє розпізнавання вад розвитку в немовлят і сучасні методи їх корекції». Також заплановане видання посібників українською мовою із залученням фахівців Центру та їхніх колег у Польщі, які будуть надані університету в електронному форматі. Посібники стосуватимуться охорони здоров'я та реабілітології.

Результатом зустрічі стало підписання угоди про співпрацю.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,**
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
Майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
Тернопільський
державний університет
ім. І.Я. Горбачевського,
управління охорони здоров'я
облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг — 3,33 друк. арк.
Наклад — 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
державному університеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
Майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА САЙТ ТДМУ: WWW.TDMU.EDU.UA (ГАЗЕТА «МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ»)

ВІДБУЛАСЯ АРХИЄРЕЙСЬКА БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ ЗА ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ І СТУДЕНТІВ З НАГОДИ 60-РІЧЧЯ ТДМУ

Цьогоріч Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського святкує славний ювілей – 60 років з дня заснування. З цієї нагоди в ТДМУ впродовж року відбуваються різні заходи, які покликані не лише згадати історичні віхи, а й надихнути на нові досягнення. Однією з вагомих подій стала 18 лютого Архиєрейська Божественна Літургія за здоров'я працівників і студентів ТДМУ з нагоди 60-річчя, яку очолив архієпископ і митрополит Тернопільсько-Зборівський УГКЦ Василій Семенюк.

Дружною університетською родиною адміністрація, викладачі та студенти молилися за щасливе майбутнє ТДМУ, здоров'я всіх його працівників і вихованців, за мир в Україні.

«Ми попросили в Святого Духа, щоб він дав здоров'я та натхнення адміністрації університету, викладачам і студентам на те, щоб вони могли віддано й довго служити на благо українського народу. Достойні професори і студенти – ви

надія і майбутнє нашого народу. Впродовж цього року ваша університетська спільнота святкуватиме славний ювілей. Ви виконуєте високу місію – зцілюєте тіло та полегшуєте людські страждання. Ця місія до певної міри є євангельською, адже сам Ісус Христос зціляв людей, а нам залишив свій заповіт проявляти співчуття до ближнього. Хай ця настанова

надихає вас у щоденній праці на професійній ниві.

Бажаю вам зростання особистих чеснот, високого професіоналізму, відчуття виконання свого обов'язку, яке буде зігрівати ваші серця впродовж життя, а також вдячності, яка даватиме вам наснагу з гідністю продовжувати розпочату справу», – побажав Василій Семенюк.

Митрополит звернув увагу і на

те, що 2017 рік для всіх християн означений ще й ювілеєм нашого великого земляка – Патріарха Йосифа Сліпого.

«Ваш університет носить ім'я ще одного славного нашого земляка, який був сином греко-католицького священика зі Збаража. Батьки подбали про його виховання та освіту, а він своїми трудами й навчанням примножив знання, став видатним науковцем, автором понад сорока ґрунтовних праць і багато іншого. Його приклад хай

буде для вас дороговказом у професійній діяльності. Нехай Господь Бог благословить наш край і вас. Боже благословення хай зійде на університет», – побажав Василій Семенюк.

Він також вручив грамоту ректору Тернопільського державного медичного університету, професору Михайлові Корді за вагомий внесок університету в розвиток медичної галузі та служіння здоров'ю українського народу.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

НА «ДУХОВНИХ ЗУСТРІЧАХ» МОВИЛИ ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ЙОСИФА СЛІПОГО

17 лютого виповнилося 125 років від дня народження митрополита, предстоятеля Української греко-католицької церкви, кардинала Йосифа Сліпого – духовного провідника українців, який підтримував відновлення Української державності та піклувався про розвиток української культури й духовності. Пам'ять цієї великої людини вшанували в бібліотеці ТДМУ цікавим заходом. На

Отець Віталій КОЗАК

«Духовні зустрічі» зі студентами завітав вікарій Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ, отець Віталій Козак, який розповів про багатогранну постать Патріарха.

Як відомо, Верховна Рада ухвалила постанову про відзначення 125-річчя Йосифа Сліпого на державному рівні. Якщо митрополит Андрей Шептицький був фундатором Української греко-католицької церкви,

то Йосиф Сліпий заявив на цілий світ про її існування. Йому не було вороття на батьківщину, в радянську Україну. Але й в еміграції, розбудовуючи переслідувану в СРСР церкву, він наближав крах комунізму і час постанови вільної та соборної Української держави.

Отець Віталій розповів студентам про життя та діяльність Патріарха. Йосиф Сліпий народився в селі Заздрість Тербовлянсько-

го району, 1912 року з відзнакою закінчив Тернопільську

гімназію і вступив до Львівської греко-католицької духовної семінарії. Згодом він став ректором семінарії, ректором академії, вихователем багатьох поколінь священиків. 1939-го, після першого приходу в Західну Україну більшовиків, митрополит Андрей Шептицький таємно висвятив Йосифа Сліпого на єпископа з правом наступництва, тобто законного спадкоємця глави УГКЦ. А

1945 року Й. Сліпого арештували енкаведисти. Лише 1963 року під тиском світової спільноти митрополита Йосифа Сліпого звільнили з ув'язнення з вимогою виїхати з СРСР. Але й перебуваючи у вимушеній еміграції, Йосиф Сліпий, не шкодуючи сил та енергії, продовжував виконувати перервану більшовиками релігійну місію, залишаючись главою переслідуваної радянською владою, але ав-

торитетної в народі Української греко-католицької церкви. Він

був голосом «мовчазної Церкви» та її духовною опорою. Помер Блаженніший 7 вересня 1984 року в Римі. А на світанку української незалежності, у серпні 1992 року, домовину з його тілом перевезли із собору Святої Софії у Ватикані та поховали у крипті собору Святого Юра у Львові. Так

нащадки виконали заповіт Патріарха.

Аудиторія уважно слухала, відкриваючи для себе нові важливі аспекти подвижницького життя Йосифа Сліпого, який є прикладом послідовного втілення ідеї та чину для добра люди-

ни, для розбудови Української держави.

Доцент кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою ТДМУ Іванна Кернична від імені присутніх подякувала отцю Віталію за цікаву розповідь.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ДОСВІДЧЕНІ ФАХІВЦІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ ПРОЧИТАЛИ ТЕМАТИЧНІ ЛЕКЦІЇ

За підтримки адміністрації Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського для викладачів, інтернів-стоматологів та студентів 5 курсу стоматологічного факультету провідні фахівці стоматологічної галузі 11 лютого прочитали низку лекцій. Захід відбувся під загальною темою «Ключові підхо-

ди в сучасній стоматології». Ініціаторами лекторію став доцент кафедри стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти Віталій Щербань та лікар-ортопед клініки «Biodenta», автор курсу «Основи протезування на імплантатах», спеціаліст з ортопедичної стоматології Роман Куць.

Про сучасний погляд на пряму реставрацію зубів доповів переможець «Призма-чемпіонату-2008» Вадим Загородний. Лектор має велику приватну практику з використанням операційного мікроскопу та спеціалізується на художній реставрації зубів.

Про базові засади інструмен-

тації кореневих каналів розповів автор навчальних програм і тематичних курсів з ендодонтії та реставраційної стоматології, лікар-практик з ендодонтії Андрій Сапелюк.

Лекцію «Зубна імплантація в сучасній стоматологічній реабілітації» прочитав практикуючий лікар-стоматолог з дентальної

імплантології та регенеративної хірургії Віктор Каленчук.

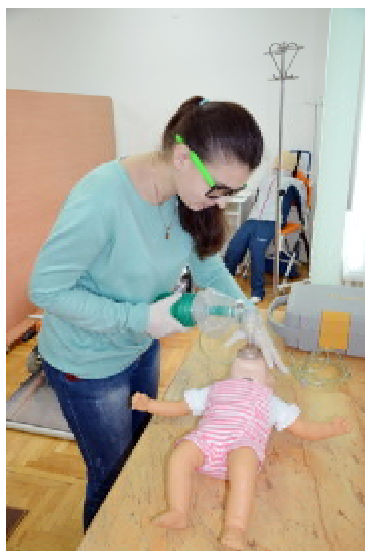
Зі знімним протезуванням з опорою на імплантати детально ознайомив лікар-ортопед клініки «Biodenta», автор курсу «Основи протезування на імплантатах», спеціаліст з ортопедичної стоматології Роман Куць.

Прес-служба ТДМУ

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ОБОВ'ЯЗКОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ

Сучасна охорона здоров'я характеризується стрімким зростанням високотехнологічних засобів діагностики, лікування, профілактики та реабілітації пацієнтів. Кількість практичних навичок, якими повинен опанувати висококласний фахівець, значно зросла. Нині дедалі актуальніші стають правові аспекти навчання студентів практичних навичок біля ліжка хворого. Все це загалом створює проблему пошуку нових засобів для навчання студентів, серед яких, як показує світовий досвід, перспективним є симуляційне навчання.

Передумовами впровадження симуляційного навчання стало стрімке впровадження великої кількості віртуальних технологій у різні царини діяльності людини. В системі української охорони здоров'я, в числі іншого, з'явилися й широко впроваджують різноманітні фантоми, моделі, муляжі, тренажери, віртуальні симулятори та інші технічні засоби навчання, що дозволяють з тим чи іншим ступенем вірогідності моделювати процеси, ситуації та інші аспекти

професійної діяльності медичних працівників. До того ж, якщо деякі фантоми для відпрацювання найпростіших практичних навичок у навчальних закладах використовували давно, то впровадження складних віртуальних симуляторів і системи їх застосування в освіті з'явилися лише останніми роками.

За кордоном, де ці технології з'явилися раніше, накопичений досвід дозволив створити систему використання симуляційного навчання, яка покликана істотно підвищити ефективність і безпечність медичної допомоги.

Симуляційне навчання не є панацеєю від усіх проблем вітчизняної охорони здоров'я загалом і медичної освіти зокрема. Але при цьому воно є дієвим та ефективним інструментом для вирішення певних завдань. Для того, щоб ці технології принесли якнайбільшу користь, необхідно чітко визначити їхні переваги та недоліки, після чого поставити цілі

й сформулювати завдання, вирішення яких без цих технологій неможливе або недоцільне.

Головною та найважливішою перевагою імітації є можливість об'єктивної реєстрації параметрів виконуваної професійної діяльності задля досягнення високого рівня підготовки кожного фахівця. Основним недоліком симуляційного навчання є його висока вартість.

Чинна в Україні система освіти медичних фахівців сприяє вдосконаленню надання медичної допомоги, але не забезпечує виявлення лікарів і медичних сестер з недостатнім рівнем підготовленості та поганими показниками діяльності, тому що не спрямована на оцінку всіх сфер компетентності фахівців. Впровадження контролю рівня підготовленості через систему симуляційного навчання могло б сприяти розв'язанню цієї проблеми. Загально визнано, що процес такого контролю не повинен мати каральний характер, а основні зусилля повинні бути спрямовані на сприяння професійному розвитку, виявлення обмежень і зниження ризику, який може нести із собою погано підготовлений лікар або медична сестра.

Таким чином, симуляційне навчання – обов'язковий компонент у професійній підготовці, що використовує модель професійної діяльності задля надання можливості кожному студенту виконати професійну діяльність або її елемент, відповідно до професійних стандартів або правила надання медичної допомоги.

Симуляційне навчання повинні проводити спеціально навчені штатні інструктори (викладачі-тренери, навчальні майстри), які спільно з практикуючими фахівцями (експертами) будуть створювати й накопичувати багаж різних сценаріїв, вести методичну роботу, а також спільно з технічними працівниками розробляти та підтримувати в робочому стані засоби навчання (програмне забезпечення, комп'ютери, тренажери, симулятори, фантоми, моделі й професійне обладнання) та постачати витратні матеріали.

У разі наближення імітації діяльності під час симульованого навчання до реальності з високим ступенем вірогідності та правильного функціонування системи симуляції навчання учасники системи охорони здоров'я зможуть досягти:

- підвищення якості підготовки молодих фахівців, контролю якості роботи практикуючих фахівців. Також можна очікувати економії коштів, витрачених на підготовку фахівців за рахунок скорочення часу на підготовку, а також економії у зв'язку з підвищенням якості медичної допомоги;

- зниження числа професійних помилок;

- швидке виходження в професію медичними працівниками, відповідність вимогам роботодавців;

- підвищення безпеки пацієнтів при зверненні за медичною допомогою.

У Тернопільському медуніверситеті теж приділяють значну увагу симуляційному навчанню. Першу віртуальну клініку створили ще в середині двотисячних років на базі ННІ медсестринства. Перший навчальний клас для симуляційного навчання з екстреної медичної допомоги з'явився 2012 року на базі кафедри медицини катастроф і військової медицини. Аналогічно у типовій навчальній програмі з дисципліни «Екстрена та невідкладна медична допомога» опорна кафедра нашого університету до кожної теми додали список практичних навичок і перелік сучасних засобів для навчання. У пояснюючій записці зазначалося, що навчання повинно відбуватися здебільшого на симульованих пацієнтах, в умовах максимально наближених до діяльності виїзної бригади швидкої допомоги.

Нині в медуніверситеті створено Центр симуляційного навчання, для якого виділено спеціальне приміщення (площею понад 500 кв. м) та обладнано манекенами. Тут штатно працює завідувач і старший лаборант, які забезпечують організацію навчального процесу, підготовку засобів для навчання, їх зберігання.

Створено й обладнано такі практично орієнтовані кімнати, а саме зали: серцево-легеневої реанімації; екстреної медичної допомоги; медичних маніпуляцій; гінекологічний; пологовий; педіатричний; терапевтичний; хірургічний; віртуального симу-

ляційного навчання, а також стерилізаційну.

У Центрі також наявні кабінет керівника закладу, викладацька, лаборантська, кімнати для обладнання та витратних матеріалів і три дебрифінг-зали.

Практичні заняття в Центрі проводять кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фізіатрії, акушерства і гінеко-

логії ННІ післядипломної освіти, акушерства та гінекології № 1 і № 2, дитячих хвороб з дитячою хірургією, педіатрії № 2, загальної хірургії, анестезіології та реаніматології, травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією, невідкладної та екстреної медичної допомоги, оториноларингології, офтальмології

Асистент кафедри, кандидат меднаук Мирослав БОЙЧАК проводить заняття з домедичної допомоги

та нейрохірургії, медицини катастроф та військової медицини.

У залі серцево-легеневої реанімації з використанням сучасних манекенів проводять відпрацювання навичок забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів різними методами (у тому числі – конікотомію), техніка штучної вентиляції легень, базові реанімаційні заходи (техніку виконання непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень) з використанням автоматичного дефібрилятора та кваліфіковані заходи реанімації з розпізнаванням серцевих ритмів і використання ручного дефібрилятора. Нині існує достатня кількість реанімаційних манекенів немовляти, дитини та дорослого, щоб цілковито забезпечити підготовку студентів усіх факультетів вже на другому році навчання з ба-

техніки повертання тіла постраждалого та переміщення постраждалого за допомогою твердих і м'яких нош, техніки зупинки зовнішньої кровотечі, техніки накладання оклюзійної пов'язки при пневмотораксі та пункції грудної клітки при напруженому пневмотораксі, техніки іммобілізації верхньої й нижньої кінцівок, техніки застосування шийного комірця та ін.

У залі медичних маніпуляцій наявні тренажери, які дозволяють проведення відпрацювання навичок внутрішньом'язових, внутрішньовенних, підшкірних, внутрішньошкірних ін'єкцій. Тренажери у вигляді руки дорослого та дитини з реалістичною венозною мережею дозволяють напрацювати техніку постановки венозного порта з налагод-

женням внутрішньовенної інфузії через систему для внутрішньовенних вливань, а також проведення забору крові для дослідження. Реалістичності надає використання у симуляторах імітованої крові. Невдовзі студенти зможуть відпрацювати внутрішньокісткові ін'єкції.

У пологовому залі встановлені функціональні манекени, що дозволяють засвоїти необхідні практичні маніпуляції з акушерства (прийоми Леопольда, зовнішній масаж матки, ручне відділення та видалення посліду, накладання акушерських щипців і вакуум екстрактора). Реалістичний симулятор у вигляді повнотілої жінки дозволяє освоїти такі практичні навички: пальпація молочних залоз, визначення ступеня розкриття шийки матки, способу вставлення передлеглої частини плода, вислуховування звуків серця плода, відтворення різних варіантів розташування плаценти, накладання вагінальних швів, провести оцінку перебігу пологів і прогнозувати можливі ускладнення.

У гінекологічному залі присутня модель для навчання методів гінекологічного обстеження, яка дозволяє набутти практичні навички в діагностичних гінекологічних процедурах шляхом дослідження анатомічних структур, пальпації черевної порожнини, введення розширювачів і дзеркал. Цей тренажер дозволяє проводити різні гінекологічні дослідження: огляд піхви та піхвової частини шийки матки в дзеркалах; бімануальне дослідження; оцінку різних положень матки; зондування матки; введення та видалення внутрішньоматкового контрацептиву.

(Продовження на стор. 5)

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ОБОВ'ЯЗКОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ

(Закінчення. Поч. на стор. 4)

Манекен, який імітує однорічну дитину з рухомими ручками, ніжками та головою, знаходиться у педіатричному залі. Він дозволяє проводити основні та більш складні педіатричні процедури, як-от: купання і перев'язування, очні процедури, гігієна порожнини рота й зубів (рухома щелепа із зубами та язиком), годування через трубку й промивання шлунка, внутрішньом'язові ін'єкції (стегно), трахеотомія, введення уретрального катетера дівчаткам і хлопчикам, постапки клізми. В цій кімнаті також використовують комп'ютеризовані тренажери, що дозволяють відпрацювати навички обстеження серцево-судинної з електрокардіографічним контролем та дихальної системи з імітацією різноманітних ситуацій у педіатрії.

Кабінет симуляційного навчання у внутрішній медицині оснащений манекеном у вигляді торсу реального пацієнта з можливістю симуляції дихальних і серцевих шумів при різних патологіях органів дихання та серця. Інструктор обирає один із серцевих і легневих станів за допомогою дистанційного управління. Також кабінет містить манекен, що імітує порушення серцевого ритму з можливістю підключення кардіомонітора та дистанційною зміною серцевих ритмів. Кабінет обладнаний електрокардіографом з можливістю, в реальному часі, відпрацювання навичок зняття кардіограми на студентів-волонтерів. Додатково наявні тренажери з різноманітними патологіями сітківки ока та вуха.

У хірургічному залі зімітована віртуальна операційна, де проводять вивчення принципів роботи операційної та передопераційної кімнат, з подальшою можливістю відпрацювання навичок обробки рук хірурга, одягання стерильного халата та рукавичок, обробки та обкладання операційного поля. Для студентів з курсу травматології кімната містить різноманітні реалістичні кістки тіла людини з імпровізованими різними варіантами переломів. Наявний хірургічний та травматологічний інструментарій дозволяє виконувати накладання апарату зовнішньої фіксації.

Для занять з хірургії додатково обладнана симульована стерилізаційна з можливістю проведення підготовки інструментів та хірургічної білизни до стерилізації, закладання стерилізаційних біксів, вивчення принципу дії стерилізаційних апаратів.

Зал віртуального симуляційного навчання обладнаний відповідною кількістю персональних комп'ютерів для проведення контролю закріплення пройденного матеріалу у вигляді тестів, а також можливість проведення симуляційного навчання за до-

помогою комп'ютерних симуляційних програм.

Важливою й відповідальною частиною симуляційного навчання є дебрифінг, тобто, обговорення після виконання сценаріїв, яке проводять у дебрифінг-залі. Кожен з них розрахований на студентську групу, з навчальною дошкою та монітором, з якого в режимі реального часу можна транслювати або здійснити відеозапис подій з кожної зали Центру симуляційного навчання. Під час дебрифінгу викладачі разом зі студентами або лікарями-інтернами переглядають та аналізують відеозаписи дій команди, звертаючи увагу не лише на техніку виконання, а й на різні моменти, пов'язані з нетехнічними навичками – комунікацією і взаємодією у команді, процесом прийняття рішень, роллю лідера, розподілом завдань, ефективністю використання усіх членів команди та ін. Викладачі та студенти разом визначають успіхи та позитиви, ключові проблеми й доходять висновку, що саме потрібно змінити, щоб команда працювала краще та ефективніше.

Попри оснащення симуляційного центру, важливим є розробка технології навчання. Вона має два компоненти:

- відпрацювання певних практичних навичок;
- застосування навичок у діагностичному та лікувальному процесі.

Звичайно, можна навчити до автоматизму студента натискати на грудну клітку та проводити штучну вентиляцію легень доступним методом. Проте важливіше студента поставити в умови, коли на його очах симульованому пацієнту стає погано. Під час діагностичного процесу студент повинен виконати низку дій і після цього прийняти рішення щодо натискання на грудну клітку та штучної вентиляції легень.

Під час навчання викладач є не стороннім спостерігачем. Він спершу повинен показати самостійно, а відтак вимагати від студента вирішувати різноманітні аналогічні задачі.

Досвід північної роботи у симуляційному центрі був узагальнений на міжвузівській навчаль-

но-науковій конференції «Актуальні питання підготовки студентів у Центрі симуляційного навчання: досвід і перспективи», яка відбулася 1 лютого.

Конференцію відкрив ректор ТДМУ, проф. Михайло Корда. Він зазначив, що симуляційна медицина – це та галузь, яка сьогодні швидкими темпами розвивається майже в усіх країнах світу. Симуляційні центри в медичних університетах почасти займають чималі площі й оснащені найновішим обладнанням. Європейський Союз виділяє чималі кошти для облаштування симуляційних центрів при медичних університетах. У нашому вищому навчальному закладі процес симуляційного навчання практичних навичок у студентів організував університет. У межах України ми є одними з кращих і маємо наміри розширювати можливості цього Центру й наблизити його до світових стандартів.

На конференції прозвучали доповіді від кожної з кафедр, які займаються в симуляційному центрі. Особливу зацікавленість викликала доповідь Віталія Крилюка, керівника навчально-тренувального відділу ДЗ «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги і

медицини катастроф МОЗ України». Доповідач розкрив основні проблеми, які виникають під час симуляційного навчання та шляхи їх подолання. Насамперед це стосується придбання високоякісного обладнання, на якому можна багаторазово виконувати ті чи інші маніпуляції та прийоми. В медуніверситеті закупили обладнання переважно компанії КСЕНКО. Ця фірма є офіційним представником компанії «Laerdal» – потужного виробника обладнання для навчання. Обладнання – реалістичне і довготривале в експлуатації. Принагідно сказати, що компанія КСЕНКО також займається підтримкою медичних освітніх проектів і тому активно долучилася до організації та проведення конференції.

**Арсен ГУДИМА,
завідувач кафедри
медицини катастроф
і військової медицини
ТДМУ, професор**

ОБ'ЄКТИВ

(Зліва направо): **Світлана МАЗУР, Марія РУДИК, Тетяна ВОЙТКІВ, Ольга КОШМАК, студентки стоматфакультету (вгорі); Арсен ЧЕРНЕЦЬКИЙ, Богдан КВАСНЬОВСЬКИЙ, Віталій СЕНИК, студенти медфакультету (внизу)**

НОВИНИ

БЛАГОДІЙНА МІСІЯ СТУДЕНТІВ

Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, які є волонтерами Товариства Червоного Хреста, спільно з молодіжною комісією Тернопільсько-Зборівської архієпархії зорганізували соціальний захід з нагоди Всесвітнього дня хворого в обласному перинатальному центрі «Матері та дитини».

Молоді люди поспілкувалися з вагітними, які лежать на збереженні, морально підтримали їх. Майбутні медики підготували жінкам гостинці.

Така увага й підтримка молоді стала приємною несподіванкою для вагітних. Вони проводжали їх щирими посмішками та були вдячні за турботу. Це ще раз засвідчує, що лікує не лише діло, а й слово.

ЗАЛУЧИЛИ ДО РОЗВИТКУ МОЛОДОЇ НАУКИ

Нещодавно з ініціативи студентського парламенту Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відбувся тренінг для мо-

лого науковців з числа іноземних студентів нашого університету Катерина Галей розповіла про те, з чого потрібно розпочати свої перші кроки в науці, як розви-

нути власний науковий потенціал, як правильно писати наукові публікації.

Вона детально ознайомила з роботою НТС, пояснила важливість наукової активності у подальшій професійній діяльності. Молоді науковці з числа іноземних студентів отримали інформацію про особливості реєстрації для участі в наукових конференціях, форумах, конгресах в Україні та за кордоном.

Прес-служба ТДМУ

людих науковців з числа іноземних студентів «Наукова діяльність для розвитку наукового потенціалу студентів-медиків і вдосконалення майбутніх лікарів». Партнером цього заходу стала філія Європейської асоціації студентів-медиків, до якої входять майбутні медики ТДМУ з різних країн.

ДЕНЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

«МИ ВПЕРШЕ ЗІБРАЛИСЯ У ТАКІЙ ВЕЛИКІЙ ТА ДРУЖНІЙ РОДИНІ, ЩОБ РОЗПОВІСТИ ПРО НАШІ ЗДОБУТКИ Й НАМІТИТИ ПЛАНИ НА МАЙБУТНЄ»

З нагоди 60-річчя Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 15 лютого відбувся день фармацевтичного факультету. Викладачі, студенти та випускники прийшли згадати славетні сторінки історії ТДМУ.

Нагадаємо, що фармацевтичний факультет розпочав свою діяльність 1 вересня 2000 року. Перший набір студентів спеціальності «фармація» становив 69 осіб. Вже 2001 року студентами першого курсу спеціальностей «фармація» та «клінічна фармація» стало 149 абітурієнтів з різних куточків Західної України.

Про перші роки становлення та розвитку фармацевтичного факультету присутнім розповіла перший декан фармацевтичного факультету, професор Світлана Марчишин, яка нині є завідувачем кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою.

«У січні цього року минуло 17 років, як я розпочала свою роботу в медичному університеті.

Нині в нас уже багато докторів і кандидатів наук, добра матеріально-технічна база. Тоді ще не було факультету, а працювали ми як підрозділ медичного факультету. Минув час — і зараз маємо один з найкращих в Україні фармацевтичний факультет», — зазначила Світлана Марчишин.

Перший випуск на фармацевтичному факультеті відбувся у червні 2005 року. Дипломи тоді ще Тернопільської державної медичної академії імені І.Горбачевського отримали 64 провізори (з них — 7 з відзнакою).

Про подальший розвиток факультету розповів професор Тарас Грошовий, який очолював цей підрозділ з 2002 до 2006 року. Тепер він обіймає посаду завідувача кафедри управління та економіки фармації

Мастенко та Лілія Латацька подарували танець.

Доцент Наталя Белей у числі перших прийшла на факультет і багато років працювала з де-

фармацевтичного факультету. Вони підготували кілька кумедних сценочок із життєвих ситуацій, які можуть трапитися в аптеці. Також цікаво обіграли моменти студентського життя.

Непросто було викладачам налагоджувати навчальний процес: робочі програми, лекції, методичні вказівки, матеріали підготовки до 200 сторінок, тести трьома мовами. Але ще вдвічі важче, коли за сумісництвом ти викладач і студент НФАУ. Проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ розповів про власний досвід поєднання цих двох ролей, згадав цікаві миттєвості навчання та складання сесій. Він побажав не зупинятися на досягнутому, надалі бути такою дружною фармацевтичною родиною, тримати високий рівень підготовки майбутніх кадрів для фармацевтичної галузі.

Особливо цікавим цього вечора був виступ студента четвертого курсу Андрія Гуцуляка, який

ном, завідувачем кафедри і просто чарівною жінкою Людмилою Соколовою. Вона поділилася своїми спогадами та побажала викладачам і студентам фармацевтичного факультету успіхів, нових досягнень і миру.

Музичну композицію на саксофоні виконав студент третього курсу Владислав Довгалюк, а другокурсник Олександр Кравчук подарував пісню.

Базою фармацевтичного факультету нині є навчальний корпус, який розташований на вулиці Руській, 36. Тепер тут здобувають освіту 838 студентів, з яких — 781 український та 57 іноземних. Корпус капітально відремонтували, оновили обладнання.

«Мені дуже хвилює стояти зараз перед вами, адже вже багато відбулося в історії університету, а попереду, сподіваюся, десятки років успішної діяльності. З 2000 року невід'ємною часткою закладу став наш факультет. Сьогодні ми вперше зібралися у такій великій та дружній родині, щоб розповісти про наші здобутки й намітити плани на майбутнє», — звернувся декан фармацевтичного факультету Дмитро Коробко.

Музичний подарунок прозвучав від Тетяни Лемішки.

Про історію, становлення та здобутки кафедри клінічної фармації розповіла доцент кафедри Валентина Тюріна.

На свято завітала й студентка першого курсу медичного факультету Софія Микулич, яка подарувала пісню у своєму виконанні. Цього вечора творчими номерами потішили студенти

Світлана БОЙЦАНЮК, декан стоматологічного факультету, Іван КЛІЩ, проректор ТДМУ, професор

Квіти – деканові фармфакультету Дмитрові КОРОБКУ

Саме тоді попередній ректор Леонід Ковальчук запросив мене на роботу для того, щоб розвивати фармацевтичну освіту та науку. У той час разом зі мною розпочали свою діяльність професори Людмила Фіра, Ольга Денефіль, Іван Кліщ. Ми спільними зусиллями почали створюва-

з технологією ліків. У своїй промові Тарас Андрійович згадав усіх відомих перших випускників, які досягнули значних успіхів та якими пишається факультет.

У виконанні студентки першого курсу Ірини Роговської прозвучала пісня «Як у нас на Україні», а третьокурсники Василь

Світлана МАРЧИШИН, перший декан фармацевтичного факультету, професор

підготував оригінальну авторську пісню. Інші студенти порадували цікавими мемами (картинками з гумористичним змістом). Колекцію мемів підготував студент четвертого курсу Андрій Романюк.

Яке дійство обходиться без українських пісень! Надзвичайно приємно, що до їх виконання долучилися студенти-іноземці.

На завершення заходу декан фармацевтичного факультету Дмитро Коробко звернувся до всіх присутніх: «Давайте дамо одне одному слово: кожної третьої неділі вересня у день фармацевтичного працівника зорганізувати цікаві програми, спілкуватися один з одним, збиратися разом, щоб це стало нашою традицією».

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Контакти

ЗА ДОСВІДОМ – У КАНАДУ

Нещодавно представник студентського активу ТДМУ Тарас Мороз отримав можливість детально ознайомитися з організацією студентського самоврядування в Університеті імені Грента МакЮена (Едмонтон, Канада). З цим вишем наш ВНЗ успішно співпрацює впродовж трьох років.

«Отримали можливість більше дізнатися про студентське самоврядування в Університеті імені Грента МакЮена завдяки запрошенню його президента, доктора Девіда Аткинсона. Окрім мене, стажування пройшли ще двоє студентів з України — Заріна Халімон (Національний університет «Києво-Могилянська академія») та Михайло Шалемба (Український католицький університет). Зазначу, що ці навчальні заклади та ТДМУ є партнерами канадського вишу.

Насамперед варто сказати, що всі, хто працює в сегменті студентського самоврядування, є фахівцями високого рівня. Студенти аби зреалізувати себе в цьому, йдуть на рік в академічну відпустку. Вони працюють там, як на роботі. Це професійна структура з великим бюджетом, штатом працівників. В Україні студентське самоврядування здебільшого є волонтерською діяльністю», — розповів Тарас Мороз.

Подібні візити є дуже корисними для розширення кругозору, для заповнення досвіду. Здебільшого тут проекти студентського самоврядування впроваджують фахівці, які офіційно працюють у штаті.

«Студенти лише подають ідеї, координують. Насправді у нас дуже різні проблеми, які потрібно розв'язувати. Цікавим є досвід співпраці студентських організацій з органами влади. Ми мали можливість поспілкуватися з міністром освіти провінції Альберта, з депутатом міської ради. У Канаді цінують і поважають думку студентів. Відповідно молодь має реальну можливість лобювати свої інтереси. На основі цього приймають закони. Наприклад, нині студенти лобюють оплачуване стажування. Вони довели, що воно більш ефективне, ніж безкоштовне. До речі, SAMU (Student's Association Macewan University) — дуже впливова організація на рівні міста, не кажучи про університет», — поділився враженнями Тарас Мороз.

Він зазначив, що для нас цікавим було б втілення кількох проектів, які є в Канаді, зокрема «Mental health». Це проект психологічної допомоги студентам, до впровадження якого залучені студенти-волонтери та професійні психологи. Вони допомагають тим юнакам та дівчатам, в яких є психологічні проблеми. У Канаді доброму психічному самопочуттю приділяють велику увагу.

Тарас запевнив, що надалі допомагатиме в усьому студентському парламенту. Нагадаємо, що торік юнак очолював студентську раду ТДМУ.

Стажування молоді відбулося за рахунок Університету імені Грента МакЮена та української діаспори.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЙОГО ТАЛАНТ – СВІТЛА ЕНЕРГІЯ

На творчий вечір, який отримав назву «Година власних поезій Валерія Дідуха», завітали його колеги, друзі, студенти-медики, представники творчої інтелігенції Тернополя, товариші по перу.

Розпочалося спілкування з аудиторією з гранично щирих поетичних рядків, які, мабуть, найкраще ілюструють те сокровенне, що живе в душі й серці їх автора – Валерія Дідуха:

«Боже, мій голос почуй і мудрість мені пошли

І прошу мене порятуй від заздрості і похвалы,

Дорогу життя освіти жителям міста й села

І душу мою освяти, щоб святість у ній жила».

У короткому виступі Валерій Дмитрович розповів про свою літературну творчість, про те, як і коли була надрукована його перша книжка.

– З початком становлення незалежної України я, неочікувано для себе і навколишніх, став писати вірші. І коли вони заповнили зошит, мій добрий приятель Василь Гоцуляк, завідувач кабінету української мови Інституту вдосконалення вчителів, передав його видатному українському поетові та відомому тернополянину Борису Демко-

Доцент кафедри медичної фізики та лікувальної діагностики ТДМУ, член обласного літературного об'єднання при Тернопільській обласній організації Національної спілки письменників України Валерій Дідух продовжив традицію, коли фізики стають ліриками. Валерій Дмитрович – автор низки поетичних збірок і краєзнавчих книг, які знайшли свого вдумливого читача. Поспілкуватися з поетом, послухати вірші – нові й уже знайомі – мали нагоду шанувальники його літературної творчості, які збралися в одній з університетських аудиторій ТДМУ.

ву. Борис Миколайович відрукував мої вірші, давши їм схвальну оцінку. 1995 року вийшла моя перша поетична збірка з передмовою Бориса Демкова «Кванти думок». Її прорецензував у австралійській газеті «Вільна думка» знаний український літературознавець, письменник і громадський діяч, що жив і працював в Австралії, Дмитро Нитченко. Вказавши на певні недоліки й помилково назвавши мене кандидатом філологічних наук, Дмитро Васильович зазначив, що ця книжка корисна для нашої літератури. Член Національної спілки письменників України, поет, літературознавець, журналіст Володи-

мир Барна в передмові до моєї поетичної збірки «Думок і серця протуберанці», яка побачи-

Валерій ДІДУХ, доцент ТДМУ, поет, з дружиною Зоєю

ла світ 2006 року, написав: «У серці автора знаходять свої віддзеркалення найглобальніші проблеми сучасності та одвічні духовні устремління людини».

Про те, що він є палким прихильником поетичного таланту Валерія Дідуха, сказав у своєму виступі й присутній на літературному вечорі Володимир Барна.

– Радий, що нині маємо можливість краще ознайомитися з творчістю мого давнього колеги, побратима по перу, по творчому цеху. Кажуть, фізики – це приховані лірики й Валерій Дмитрович саме з цієї когорти. Його поетичне слово має особливу

енергетику, особливий ритм і вплив на тих, до кого воно звернене. Воно приходить як одкровення і раптом ти починаєш відкривати незвідані досі площини. Його талант – це світла енергія, раптове сколихування душі через слово. Як це відбувається – таїна. Нині маємо нову зустріч з поетичним словом поета, що відкриває перед нами нові обрії. Йдеться, зокрема, про сто катренів Валерія Дідуха, об'єднаних збіркою «Думок і серця протуберанці». Читайте – і знайдете в них прекрасні зблиски поетичного одкровення.

Митець, бард, голова обласної організації Національної спілки письменників України Олександр Смик говорив про багатогранність таланту Валерія Дідуха: поет, краєзнавець, сподвижник точних наук... Про те, що людина, яка відважилася прочитати своє сокровенне – зробила маленький подвиг.

– Дуже важливо – знайти своє слово. Слова – це маленькі зернинки, якими засіваємо нашу життєву ниву, щоб дочекатися щедрих сходів. Тож хай талановиті поети не втомлюються писати, бо гарні сходи дає лише поезія високого ґатунку!

Плідного творчого довголіття бажали своєму колезі й другу професор кафедри загальної гігієни Володимир Андрійович Кондратюк і Мирослав Миколайович Закалюжний, який свого часу завідував кафедрою іноземних мов ТДМУ.

– Мистецтвом писати так, щоб словам було тісно, а думкам розлого, Валерій Дідух опанував

повною мірою, – зазначив, зокрема, Мирослав Миколайович. І, розгорнувши поетичну збірку Валерія Дідуха, прочитав кілька своїх улюблених віршів. А Володимир Андрійович поділився спогадами про цікаві спільні заходи патріотичного спрямування, які відбувалися в університеті з участю, зокрема, Валерія Дмитровича. І теж прочитав кілька його поезій, сповнених доброти та сердечного тепла.

Олександр СМИК, голова обласної організації Національної спілки письменників України

«Поезія – це завжди неповторність. Якийсь безсмертний дотик до душі», – один рядок, а як потужно проявляється в ньому талант поета і лірика! Чимало віршів Валерія Дідуха, написаних по-синівськи лагідно, присвячені рідному краю, дорогим серцю людям.

Зоя Бернардівна – дружина Валерія Дмитровича – теж була присутня на вечорі, як і інші члени родини: доньки Людмила та Юлія, онука Соломія, брати Леонід і Петро, небоги Люба та Наталія.

Шанувальники поезії отримали в подарунок збірку катренів Василя Дідуха з автографом автора.

Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

Катрени Валерія Дідуха учасникам творчого вечора читає письменник Володимир БАРНА

ЖИТТЯ – НЕНАЧЕ МІСТ ЄДНАННЯ МІЖ ТИМ, ЩО БУДЕ, Й ТИМ, ЩО ВЖЕ БУЛО

ДУША

Вона – духовний світ людини,
Найпотаємніший з світів.
І не збагнуть його таїни,
Як і природу почуттів.
Буяє мов весняний сад,
Буває й що чорніша ночі,
У ній панують безлад
й лад,

Не все сприймає так, як очі.
Доки вогонь життя не згас,
То може плакати й радіти
І, кажуть, що у певний час
Вона нас може залишити.

Відлунює козаччина
І гордістю, і болем.
Оповита спадщина
І слізьми, й горем.
Били в дзвони Європа
І козацькі родини,
Коли з-під Конотопа
Утікали москвини.

Від шляху до свободи
Ми були недалечко,
Хоч були Жовті Води
Та й було Берестечко.

Рокам назустріч мчаться дні,
Сліди лишаючи усюди.
Живуть у рідній стороні
Співучі, мудрі, щирі люди.
Вселився в їхніх душах дух
І вояків, і гречкосіїв,
Край і героїв, й відчайдух –
Немов більмо в оці Росії.

ЖИТТЯ

Воно неначе швидкоплинна
річка
І кожен день, немов її струмок,
Воно згорає, мов у церкві
свічка,
Буває й гасне, як якась
зірок.
Може лишити спогади,
діяння,
Як у душі добро і зло,
Воно – неначе міст єднання
Між тим, що буде, й тим, що
вже було.

Ми – європейці лиш по
духу, не по статку.
Скільки ж разів ми починали
все спочатку!

Не можемо собі і досі дати
раду
І звинувачуємо в бідах, уряд,
президента, владу,
І не питаємо себе, у пошуках
і почестей, і слави,
Що ж я зробив для величі
держави?

По-різному тлумачать світ
Наука й віровчення.
Не перетнувся їхній слід
До сьогоднішня.
І досі зводить час мости
Від наших знань до Віри,
І не один кладе хреста,
Виходячи з квартири.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ

Твоїм пісням немає ліку,
Вони і мова – наші крила.
З моїм народом ти одвіку
Сміялась, плакала, тужила.
Ти не підвладна часу, віку,
Це ж ти світи всі покорила,
Твоїм пісням немає ліку,
Вони і мова – наші крила.
Із військом ти ішла в похід
І за столом збираєш рід,

Ти – наша гордість, та і біль,
Нема без тебе свят, весіль,
Твоїм пісням немає ліку.

Нищим фауну і флору,
Вкрили виразки доквілля,
Мов Сізіф, покотять вгору
Біди нові покоління.
Потрапляють в поле зору
Не духовність, а торгівля,
Нищим фауну і флору,
Вкрили виразки доквілля.
Обвиває дим планету,
Що здригається від бомб,
Дні життя несе час в Лету
І до серця людства тромб.
Нищим фауну і флору.

НЕЗНАНОМУ ПОВСТАНЦЮ

Мов ангела, синочка
жінка мала
І на сорочці білосніжній,
наче сніг,
Тризубчиками долю
вишивала,
А та найгіршу вибрала з доріг.
По ній він йшов, немов по
лезу бритви,

У майбуття спрямовуючи слід,
В НКВД доноси слав сусід
Від бід спасали мамині
молитви.

А мати лихо серцем
відчувала,
Не знала, як заслін створить
біді,
Коли б вона її передбачала,
Сорочку хрестиками вишила
б тоді.

Не ті ми вже тепер, не ті,
Яких у світі поважали
Й які ціну свободи знали,
Не ті тепер ми вже, не ті.
А поміж нас були святі,
Які і сіяли, і жали,
Не ті ми вже тепер, не ті,
Яких у світі поважали,
Й не так тепер уже, не так,
Ми знаєм звичай народу,
Цінуєм мудрість, мужність,
вроду,
Не так тепер уже, не так.
Не ті ми вже тепер, не ті.

Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ

ПАТРІАРХ ЙОСИФ СЛІПИЙ: «БЛАГАЮ БОГА, ЩОБ ВІН ОХОРОНЯВ СОБОР ДУШ ПРИЙДЕШНІХ УКРАЇНСЬКИХ ПОКОЛІНЬ!»

*Теплим світлом для України
на холодних історичних
скрижальях
завжди буде молитва сми-
ренного Йосифа,
Патріарха і кардинала.*

Справді, Україна просто зобов'язана бути щасливою, навіть лише завдяки заслугам одного з її найкращих синів — світлої пам'яті Йосифа Сліпого, Патріарха Української греко-католицької церкви, високоосвіченого науковця європейського рівня, просвітницького діяча й воїстину «в'язня Христа ради (як сам себе називав), який самовіддано захищав право України на рідну віру, церкву, державу.

Йосиф Сліпий народився 17 лютого 1892 р. у с. Заздріст (нині — Теребовлянського району) — сім'ї Івана Коберницького-Сліпого й Анастасії Дичковської. 1911 р. майбутній Патріарх закінчив з відзнакою Тернопільську гімназію. Відчувши покликання бути священником, вступив до Львівської духовної семінарії, де зарекомендував себе здібним і сумлінним студентом. Згодом завдяки підтримці митрополита УГКЦ Андрея Шептицького продовжив навчання в Інсбруку (Австрія). В Європі Й. Сліпий здобув науковий ступінь доктора богослов'я за працю «Поняття життя за Євангелією і Першим Посланням Св. Іоана» (1918). Між цим він повертається в Україну, де приймає черничий стан, а 30 вересня 1917 р. митрополит Андрей висвячує Йосифа Сліпого на священника. За порадою та за підтримки Шептицького молодий духівник поглиблює наукове богослов'я в Інсбруку та Римі. На основі праці «Учення Візантійського Патріарха Фотія про Пресвяту Трійцю» отримує 1924 р. академічне звання доцента. Водночас наш краєнин покращує власні знання латинської, грецької, італійської, французької, німецької, англійської та російської мов.

1925 р. Й. Сліпий повертається на Батьківщину, очолює Львівську духовну семінарію (яку згодом реорганізував у Богословську академію), засновує Богословське наукове товариство та журнал «Богослов», редагує дитячий журнал «Дзвоник». З 1930-х років Й. Сліпий — дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, бере участь у міжнародних наукових конгресах у Велеграді (Моравія), Празі. 23 грудня 1936 р. виступив на конгресі з доповіддю «Наука Томи Аквінського та її вплив на Києво-Могилянську академію».

...Відчувши загрозу атеїстично-тоталітарного режиму, чий війська восени 1939 р. окупували територію Західної України, митрополит Андрей за згодою Ватикану 22 грудня того ж року підпільно здійснює хіротонію о. Йосифа Сліпого, який мав стати його наступником. У житті Й. Сліпого

розпочинається дуже складний випробувальний період.

Чому Шептицький вибрав на таку відповідальну місію нашого земляка? Як зазначає дослідник історії, професор В. Сергійчук, митрополит Андрей мав змогу неодноразово переконатися в сумлінності й щирості Й. Сліпого. «Зрештою, саме Боже провидіння послало українцям людину, яка мала бажання не владарювати, а своєю жертвовністю запалювати інших»; Шептицький знав, що передає Церкву в руки твердої і незламної людини (Патріарх Йосиф Сліпий у документах радянських органів державної безпеки. 1939-1987. В двох томах / За заг. ред. В. Сергійчука. — Том І. — К.: ПП Сергійчук М.І., 2012. — С. 4).

До війни Й. Сліпий мав великі плани щодо розбудови Богословської академії: відкрити магістратуру, докторантуру та правничий факультет. Але з приходом радянської влади приміщення академії забрали, студентську каплицю перетворили на спортзалу, а мистецький іконостас — викинули до підвалу. За ініціативою о. Йосифа організовані богословські курси у святоюрських приміщеннях, але через складні обставини не вдалося завершити програму навчання. У цей період наш земляк «поробив підготовлення до справлення літургійних перекладів українською мовою, щоб їх можна було уживати еventуально та в прилюдних богослужіннях» (там само. — С. 5).

1 листопада 1944 р. помирає Андрей Шептицький і з тієї хвилини Йосиф Сліпий перебирає на себе всю відповідальність за розвиток УГКЦ. У своїй інтронізаційній промові новий митрополит сказав: «Хочу ділити з Вами долю й недолю, зносити тягар і спеку дня та обняти всіх Вас щирим серцем і стати найкращим другом і батьком, та дійти з Вами до небесного двору. Словом — хочу бути Вашим добрим пастирем. Не мав я в дотеперішньому житті відпочинку і не шукаю на майбутнє вигід» (там само. — С. 13). Очевидно, Й. Сліпий добре розумів, що поперед його чекають зовсім не вигоди, а важка терниста дорога, якою ідуть усі справжні народні провідники.

Як свідчать історичні джерела, «Українська греко-католицька церква в період радянської влади виявилася єдиною конфесією, що переймалася проблемами своїх вірних. Вона боролася з більшовицьким безбожництвом уже тим, що скликала публічні Богослужіння. Це був своєрідний виклик режиму, який знищив усі національні організації та хотів

заповнити всі клітини людського життя своєю ідеологією. Така постава УГКЦ здобула багато тисяч явних і прихованих прихильників серед вихованців більшовицької системи. Захитавшись у безвір'ї та безбожництві, вони вінчалися, сповідалися, христили дітей, брали живу участь у церковних святах. А побачивши вищість християнського життя над безбожницьким — зажадали його — вільнішого та щасливішого» (Краківські вісті. — 1941. — 7 вересня; цит. за: Патріарх Йосиф Сліпий у документах радянських... — Т. І. — С. 6). Зрозуміло, такий стан справ особливо непокоїв радянську владу. «Не могла пробачити Москва УГКЦ й того, що церква відмовилася

вплинути на українське націоналістичне підпілля з метою припинення його діяльності» (там само. — С.15).

У цьому контексті та за підтвердженням документів галузевого державного архіву СБУ (які упорядкував та опублікував В. Сергійчук), арешт у ніч на 12 квітня 1945 р. митрополита Йосифа був закономірною та задалегідь спланованою акцією (там само. — С.17). Метою репресивних органів було позбавити Українську греко-католицьку церкву (яка мала високий авторитет у населення й заважала насаджувати атеїстично-тоталітарні «цінності» в західних областях УРСР) її очільника.

Звинувативши Й. Сліпого в «измене родіне», Воєнний трибунал виніс вирок ув'язнити його на 8 років у виправно-трудовах таборах Сибіру. Загалом радянська влада планувала ніколи не випускати лідера УГКЦ, тому 1953 р., ще перебуваючи в тюрмі, митрополит був удруге засуджений за сфабрикованою справою на 7 років позбавлення волі, а 1962 р. — утретє (на невизначений термін).

Пізніше цей «в'язень Христа ради» так писатиме про свою Голгофу: «Ув'язнення ніччю, тайні судилища, нескінченні допити і підглядання, моральні і

фізичні знущання й упокорення, катування, морення голодом; нечестиві слідчі і судді, а перед ними я, безборонний в'язень-каторжник, «німий свідок Церкви», що, знеможений, фізично і психічно вичерпаний, дає свідчення своїй рідній мовчазній і на смерть приреченій Церкві... І в'язень-каторжник бачив, що і його шлях «на краю землі» кінчався приреченням на смерть!» (Заповіт Патріарха / Вступ. слово М. Косіва. — Львів: Інститут розвитку міста Львова, 2003. — С. 11).

Але Й. Сліпий вижив. Зокрема, завдяки моральній та матеріальній підтримці сестер милосердя зі Львова. Ось кілька витягів з його листів, які писав з Явасу Красноярського краю до монахинь. 16 жовтня 1961 р.: «Слава Богу, прийшла Ваша посилка... але тут на місці не хотіли видати її впродовж 4 днів. Вкінці я одержав посилку з тим, що мені більше не дозволять. Посилати можуть тільки тато, мама, брат, сестра, жена і діти. А що в мене їх нема, то забороняють мені посилки, і якщо би приходили, то будуть завертати» (Спр. №21, арк.9, рук. ориг. // Архів Згромадження сестер милосердя Св. Віктентія; див. збірку цих опублікованих документів: «І пізнає правду...1953-1963». — Львів, 2004. — С. 110); 2 лютого 1962 р.: «Другий тиждень лежу тут в ліжничці... горячка 39,5, і не можна прийти до себе. Висока температура страшенно ослаблює... Може [Госпо]дь дасть і це якось пережити... Слава Богу, вкінці діждася сухариків» (Спр. №22, арк.1-2; див. там само. — С. 117); 14 лютого 1962 р.: «Я ще лежу в бараці, не встаю і лікування не маю жодного. Може Бог дасть якось підвестися!.. До того всего, погода така погана — сніговії, вітри, що і вийти не можна навіть тим, що ходять, і листи далеко рідші...» (Спр. №22, арк. 6; див. там само. — С. 118).

Подібно, як Тарасові Шевченку на заслання забороняли писати й малювати, так і Йосифові Сліпому (якого після таборів скеровували на спецпоселення в Маклаківський будинок інвалідів у Красноярському краї) радянська влада забороняла відправляти Св. Літургію та спільно молитися. Про це свідчить вказівка заступника міністра внутрішніх справ СРСР К. Луньова: «Под предлогом нарушения СЛЕПЫМ режима, установленного в доме инвалидов, запретите ему проводить на территории дома различные богослужения и сборища» (Ф. 65. — Спр. 9113. — Т. 2. — Арк. 122 // ГДА СБУ; див. Патріарх Йосиф Сліпий у документах радянських... — Т. II. — С.41). Проте заборонити внутрішню молитву було неможливо.

...Через 18 років поневірянь великого страдника за віру й

Україну та ж влада під тиском міжнародної громадськості та клопотань Папи Римського Івана XXIII змушена була звільнити, але у проханні митрополита про повернення до своїх віруючих у Галичині — відмовила. Довелося їхати за кордон, де його теж чекали мільйони вірних.

Так, Й. Сліпий був запрошений до участі в другій сесії Ватиканського собору. Про цю подію одна з американських газет писала: «Собор пережив драматичний момент, коли один владика українського обряду, що був нещодавно звільнений з комуністичної тюрми, повстав з місця, щоб уперше взяти слово. Грім оплесків залував у великому храмі Св. Петра, заглушуючи формальні й напівіронічні протести головуючого члена президії» (цит. за: Рудницька М. Невидимі стигмати. — Рим-Мюнхен-Філадельфія, 1971. — С. 273). З промови Й. Сліпого наведемо лише одну фразу: «Від собору ми надіємося оновлення соціальної активності. Щоб усі бачили, що Церква служить убогим» (там само. — С. 272). 25 січня 1965 р. Архипастир УГКЦ Й. Сліпий був «піднесений до гідності кардинала».

Усю свою працю в еміграції Й. Сліпий спрямовував на захист прав вірних УГКЦ в СРСР, все робив для її відновлення. Більше того, він ставив перед Ватиканом питання про створення Патріархату УГКЦ і навіть підготував «Конституцію для української католицької церкви». І хоча внаслідок несприятливих політичних обставин цього досягнути не вдалося, Й. Сліпий вважав, що духовна зрілість та історична традиція української церкви свідчать про її відповідність патріаршому статусу. 1975 р. у Пасторському Пасхальному посланні до вірних він уперше підписався: «Смирений Йосиф, Патріарх і Кардинал».

18 вересня 1976 р., прибувши до США на похорон митрополита А. Синишина, владика мав зустріч з Президентом країни Дж. Фордом. Й. Сліпий говорив про переслідування церкви в Україні та порушення прав людини. Через рік він виступив на засіданні трибуналу імені академіка А. Сахарова (Рим) із свідченнями, в яких звинуватив радянську владу в знищенні Української православної церкви (1930-1936) та Української греко-католицької церкви (1946-1949). Не маючи права повернутися в Україну, Й. Сліпий створював її духовну оазу на чужині. Його зусиллями засновано Український католицький університет, монастир студитів, а також збудовано собор Св. Софії у Римі.

...7 вересня 1984 р. перестало битися серце Верховного Архiepіскопа УГКЦ Блаженнішого Патріарха та кардинала Йосифа Сліпого. Його поховали в Римі. Через рік після проголошення незалежності України тіло Патріарха перевезли до Львова та 9 вересня 1992 р. перепочивали у крипті Львівського архикафедрального собору Св. Юрія.

...Національні пророки залишають у спадок своїм духовним дітям Правду про вічні життєві цінності. У передмові до «Заповіту Патріарха» Йосифа Сліпого (Продовження на стор. 9)

ПАТРІАРХ ЙОСИФ СЛІПІЙ: «БЛАГАЮ БОГА, ЩОБ ВІН ОХОРОНЯВ СОБОР ДУШ ПРИЙДЕШНІХ УКРАЇНСЬКИХ ПОКОЛІНЬ!»

(Закінчення. Поч. на стор. 8)

М. Косів ставить його в один ряд з «Повчанням дітям» Володимира Мономаха та Шевченковим «Заповітом». То що ж заповідав нам Патріарх Йосиф Сліпий?

По суті, він передає своїм нащадкам спосіб (метод, шлях) відродження здорового суспільства та могутньої держави, який можна узагальнити в таких ідеях:

— любов до Бога та України виражається в милосерді до людей, особливо, бідних, немічних, незахищених («Друг друга обіймі! Промовмо — Браття!» (Заповіт Патріарха... — С. 26); тут згадаймо Шевченкове: «Обійміте ж, брати мої, найменшого брата, нехай мати усміхнеться, заплакана мати»);

— моральність нації залежить від виховних цінностей у сім'ї («Батьки, християнська родина — це основа здорового суспільства», «Християнська Родина і Рідна Українська Школа — це передумови здорового виховання прийдешніх поколінь» (там само. — С. 8, 9);

— наука, освіта та церква мають спільні суспільствобудівні цілі («Полюбіть науку, плекайте і збагацуйте її своєю працею... Здвигайте храми науки, вогнища духовної сили Церкви і Народу, пам'ятаючи, що немислиме повне життя Церкви і Народу без рідної науки» (там само. — С. 10);

— відродження й благополуччя країни залежать від духовності кожної людини («...щоб двигнути Церкву і Нарід з руїни, щоб їх відродити. Треба було... починати... від самих основ. А основи я бачив в науці, молитві і християнському праведному житті» (там само. — С. 16);

— демократичні засади є запорукою цінності людини в державі («...прошу Бога, щоб дав вам силу боронити природні і Божих прав кожної людської істоти і спільноти» (там само. — С. 29);

— найвищою цінністю має бути духовна єдність народу («об'єднавшись в одну помісну церкву під проводом Патріарха, станемо твердиною, об яку будуть розбиватися всі ворожі удари, так релігійні, як і політичні» (там само. — С. 39).

Нині, коли українське суспільство має чимало проблем духовного та суспільно-політичного характеру, звертаємося до творчої спадщини й Заповіту Йосифа Сліпого, який заслужив таку увагу не лише безцінним Мудрим Словом, але й усім своїм життям, яке було суцільною молитвою-терпінням за Україну.

Ірина МЕЛЬНИЧУК,
професор,
Ольга ХРИСТЕНКО,
доцент, кафедра філософії та суспільних дисциплін

СТІЙКІСТЬ МІКРООРГАНІЗМІВ ДО АНТИБІОТИКІВ: РІВЕНЬ, НАСЛІДКИ, ПРИЧИНИ

Перший антибіотик пеніцилін з'явився 1937 року. А вже 1945 року його винахідники Александер Флемінг, Говард Флорі та Ернст Чейн отримали за це відкриття Нобелівську премію. Це найменше, чим могло віддячити людство за чудодійні ліки, бо антибіотики революціонізували медицину, врятували мільйони життів і дали надію на повне позбавлення від інфекційних хвороб. Поза сумнівом, антибіотики було впроваджено у клінічну практику для порятунку людства. Більше того, є думка, що демографічний вибух, який стався на Землі у ХХ столітті, завдячує успішній боротьбі з інфекційними процесами.

У ті роки, коли медиків охопила справжня ейфорія, адже почали виживати пацієнти, які до появи антибіотиків були приречені на смерть, ніхто не уявляв, що доволі швидко медицина зустрінеться з іншою грізною проблемою — швидким пристосуванням мікроорганізмів до існуючих антибактеріальних препаратів. Перші повідомлення про виникнення резистентних форм бактерій з'явилися вже у 50-х роках минулого століття. Нині дедалі частіше звучать тези про те, що людство повертається до преантибіотичної ери, до часів існування інфекційних процесів, проти яких немає ефективного лікування, що антибіотики можуть стати одним з чинників зникнення існуючої цивілізації. Це підтверджує світова статистика. Прогресивно зростає рівень захворюваності та смертності від пневмонії, тяжких хірургічних інфекцій, малярії, туберкульозу, вірусних захворювань тощо. Однією із серйозних медичних проблем стало лікування хвороб, що передаються статевим шляхом, зокрема гонореї, оскільки збудник останньої високостійкий до існуючих антибіотиків. Подовжуються терміни стаціонарного лікування хворих з інфекційними процесами, часто для порятунку їхнього життя виникає потреба у застосуванні комбінованої антибактеріальної терапії, коли одночасно пацієнтові призначають по 2-3 препарати. Як наслідок — зростає вартість лікування (у загальносвітовому масштабі на 30 мільярдів доларів щорічно). З'явилися форми збудників, так звані супербактерії, які стійкі до всіх існуючих антибіотиків. До того ж вони присутні не лише в осередках з високим рівнем забруднення. Такі мікроорганізми знаходять на різноманітних предметах побуту, в організмі людей, свійських і диких тварин, у ґрунті, воді, словом, у всьому, що нас оточує. Які ж причини виникнення

такої ситуації? Їх багато. Насамперед, звичайно, відіграє роль висока мінливість мікроорганізмів, швидка зміна їх поколінь і здатність реагувати на несприятливі фактори довкілля, до яких належать й антибіотики, виробленням пристосувальних захисних механізмів, які допомагають їм успішно вижити та розмножуватися. Більше того, доведено, що різні мікроорганізми можуть обмінюватися між собою цими механізмами захисту, набуваючи стійкості до певного антибіотика, навіть якщо до цього вони з ним ніколи не зустрічалися. Звідси випливає інша важлива теза. Якщо на природну здатність мікробів пристосовуватися до несприятливих умов існування ми вплинути не можемо (єдиний вихід — ефективне та повне знищення антибіотиком мікроорганізмів, які викликали захворювання, щоб не залишалися особливо стійкі осо-

тики чи лікування бактеріальних ускладнень. Важливим є дотримання пацієнтом схеми та термінів лікування антибіотиком, визначених лікарем. Адже часто хвора людина, відчувши полегшення свого стану, припиняє приймати препарат, що також є важливим фактором зростання резистентності.

Необхідно зазначити, що призначення антибіотиків потребує не поверхневого ознайомлення з інструкцією до їхнього застосування, а глибокої обізнаності лікаря з певними питаннями, зокрема, в якій ситуації певний антибіотик найкраще призначити, які тенденції зростання резистентності мікроорганізмів, ускладнення, які можуть розвиватися при лікуванні, питання взаємодії з іншими лікарськими засобами. Не буде перебільшенням сказати, що раціональне призначення антибіотиків у наш час є своєрідним мистецтвом, яке

засобів. Фармацевтичні виробники не зацікавлені розробляти антибіотики, адже є доволі сумнівним повернення витрачених на це коштів (за приблизними оцінками, розробка нового антибіотика потребує 800 млн. — 1 млрд. доларів), у зв'язку з швидким виникненням резистентності мікроорганізмів і, відповідно, зменшенням обсягів продажу. Велику роль відіграє мікробіологічне визначення чутливості мікроорганізмів до антибіотиків, що дозволяє використовувати їх не наосліп, а цілеспрямовано, ґрунтуючись на знаннях, які саме мікроби викликали захворювання у конкретного пацієнта і до яких антибіотиків вони найбільш чутливі. Такий підхід сприяє досягненню високої ефективності лікування. Потрібні жорсткі гігієнічні заходи, особливо в лікарнях, що дозволяє суттєво обмежити виникнення та розповсюдження резистентних форм мікроорганізмів. Необхідно запобігати самолікуванню, стежити за суворим рецептурним відпуском антибіотиків в аптеках. Пропонують також, аби лікарі обмежували застосування антибіотиків, призначали їх при найбільш серйозних ситуаціях, дотримувалися балансу між користю для окремого пацієнта та ризиком розвитку резистентності. Мабуть, найтяжче обмежити й заборонити застосування антибіотиків у сільському господарстві, ветеринарії, при виробництві харчових, побутових продуктів, позаяк для цього необхідна жорстка законодавча база. Всесвітня організація охорони здоров'я ще 2001 року прийняла Глобальну стратегію стримування розвитку резистентності до протимікробних препаратів, яка має такі завдання: підвищення координації на національному рівні, збільшення контролю у сфері застосування антибіотиків, забезпечення раціонального їх призначення, в тому числі у закладах охорони здоров'я, підвищення дієвості профілактики антибіотикорезистентності при виробництві продуктів харчування, новаторські підходи до розробки нових антибіотиків, інформування населення про користь і ризики застосування антибіотиків. Ця стратегія, основна мета якої — мінімізувати резистентність і дати можливість наступним поколінням використовувати ефективні протимікробні препарати, стосується всіх, хто має стосунок до застосування чи призначення антибіотиків: від пацієнтів до лікарів та провізорів, від адміністраторів лікарень до Міністерства охорони здоров'я. Антибіотикорезистентність — глобальна проблема. Немає країни, яка б могла дозволити собі її ігнорувати. Лише спільними зусиллями всіх країн зі стримання антибіотикорезистентності можна досягнути позитивних результатів у всьому світі.

Катерина ПОСОХОВА,
доктор медичних наук,
професор

бини, які дадуть швидкий початок новому поколінню нечутливих до даного препарату мікробів), то зменшити кількість «зустрічей» мікроорганізмів з антибіотиками можемо й повинні. Іншими словами, чим менше люди використовують антибіотики, тим менші ймовірність і швидкість появи резистентних форм бактерій.

Як ж реальна ситуація з використанням антибіотиків в Україні? Ні для кого не є таємницею, що будь-який, у тому числі найновіший препарат цієї групи, можна вільно придбати в аптеках. І це при тому, що всі антибіотики належать до засобів, які треба відпускати винятково за рецептом лікаря. Звідси — поширеність самолікування, коли людина сама собі «призначає» антибіотик, ґрунтуючись при цьому не на знаннях властивостей цих препаратів, різниці в спектрах їх дії тощо, а на тому, що цей засіб колись допоміг сусідові, знайомому й т. ін. До того ж почасти ігнорується той факт, що жоден з антибактеріальних антибіотиків не впливає на віруси, отже, їхнє застосування при гострих респіраторних вірусних інфекціях є недоцільним, а часто — й шкідливим. У разі, коли лікарі призначають їх при хворобах, спричинених вірусами, це робиться винятково для профілак-

ґрунтується на постійному ознайомленні з усіма новинками, що з'являються у цій сфері. За кордоном, зокрема у США, щорічно перевидають спеціальні довідники, де детально висвітлюють питання раціональної антибактеріальної терапії. Не останнє місце серед причин прогресування стійкості мікроорганізмів займають соціальні фактори. Одним з них є зростання зв'язків між країнами, глобалізація торгівлі та подорожей. І хоча на цю причину ми вплинути не можемо, необхідно хоча б дотримуватися в таких випадках усталених гігієнічних норм. Надзвичайно важливий внесок у формування стійкості мікробів до антибіотиків робить неконтрольоване їх використання у сільському господарстві (як засобів профілактики та лікування захворювань тварин, рослин і стимуляторів росту) і в побуті (вони входять до складу їжі, напоїв, косметики, засобів гігієни).

Які ж шляхи подолання цієї надважливої для кожної людини проблеми — резистентності мікроорганізмів до антибіотиків? На першому місці необхідно поставити питання створення нових препаратів цієї групи. Але не все так просто вирішити. Адже за останні 30 років з'явилося не більше десяти принципово нових, ефективних антибактеріальних

— СПОГАДИ —

«ГЛИБОКУ ПОВАГУ ВИКЛИКАЛО ВМІННЯ ПЕТРА ОГІЯ ЗОРГАНІЗУВАТИ РОБОТУ КОЛЕКТИВУ, ЙОГО СПРАВЕДЛИВА ВИМОГЛИВІСТЬ ТА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ»

Цього року минає століття з дня народження першого ректора нашого університету (на той час – інституту) Петра Омеляновича Огія. Залишилося багато споминів, але мені не зустрічалися спогади про нього як про чудового хірурга. А він саме таким і був. Хочу заповнити цю прогалину.

До виходу на пенсію я був доцентом кафедри факультетської хірургії, працював і на інших кафедрах, зокрема на кафедрі загальної хірургії. Час збігає швидко, але він не владний над спогадами. Роки, протягом яких мені пощастило спілкуватися з професором Огієм, не забуваються. Перший ректор був хірургом від Бога, людиною блискучих організаційських здібностей, фундатором та організатором не лише медичного інституту, а й однієї з провідних – на певному етапі – факультетської хірургічної клініки.

Моє перше знайомство з Петром Омеляновичем відбулося 1962 року, коли я був студентом 4 курсу лікувального факультету. Хірургія цікавила мене понад усе. Я брав активну участь в роботі хірургічних гуртків на відповідних кафедрах, у тому числі в роботі гуртка на кафедрі факультетської хірургії, якою на той час завідував професор Арсен Григорович Мартинюк. На початку становлення Тернопільського медичного інституту Арсен Григорович впродовж кількох років був нашим першим та єдиним професором. А Петро Омелянович Огій, працюючи ректором, на той час одночасно обіймав посаду доцента кафедри факультетської хірургії.

Одного дня трапилася надзвичайна подія. В клініці факультетської хірургії лікувався молодий хлопець з аневризмою загальної сонної артерії. Це була аневризма посттравматична. У руках юнака – а час був післявоєнний – розірвалася граната чи інший вибуховий предмет, відтак все його обличчя вкрилося точковими слідами від порою та осколків. Але найнебезпечнішим виявилось поранення шиї та сонної артерії. В таких випадках передбачено хірургічне лікування, але, зважаючи на складність випадку, з операцією не поспішали. І ось аневризма сонної артерії в хлопця раптово розривається, що викликало смертельну кровотечу. В цей час Петро Омелянович проходив лікарняним коридором. Побачивши що сталося, він кинувся

до палати, схопив рушника, який висів на бильці ліжка хлопця, затампував рушником рану і, зупинивши в такий спосіб кровотечу, дав команду, щоб готували операційну. Я був свідком цих подій, тож запам'ятав все до дрібниць.

Ніякої відновної операції на той час і тієї ж хвилини зробити було неможливо. Пацієнту просто перев'язали загальну сонну артерію. Юнак пролежав в клініці майже вісім місяців. Його заново вчили ходити, їсти, розмовляти, адже одна півкуля головного мозку хлопця була позбавлена кровопостачання.

Поступово пацієнта вдалося повернути до життя повністю. Петро Омелянович не перестав цікавитися його долею й після того, як прооперованого виписали з клініки. Він посприяв тому, що хлопець вступив до Тернопільського кооперативного технікуму, який успішно закінчив.

З точки зору студента 4 курсу, яким я тоді був, Петро Омелянович зробив диво. Його героїчні, чудодійні зусилля врятували життя молодій людині. Відтоді Петро Омелянович став для мене уособленням справжнього лікаря, хірурга.

Успішно закінчивши інститут, я отримав рекомендацію вченої ради інституту на науково-педагогічну роботу. Мені запропонували аспірантуру на кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії, але вона вважалася теоретичною кафедрою, а я хотів бути практичним хірургом. Тому відмовився від аспірантури та отримав скерування на роботу на загальних підставах. Працював викладачем Підгаєцького медичного училища на Тернопільщині. А ще через чотири місяці мене мобілізували до радянської армії. Додому повернувся, коли отримав позачергову 10-денну відпустку. Саме тоді довідався, що в альма-матер оголосили конкурс у клінічну ординатуру з хірургії. За умовами конкурсу потрібно було мати два роки стажу, я ж мав півтора, але служба в армії зараховувалася в трудовий стаж і я вступив в клінічну ординатуру на кафедру факультетської хірургії. Завідувачем кафедри був професор Петро Омелянович Огій.

Так розпочався новий період у моєму житті, дуже важливий, цікавий, насичений. 1966-1968

рр. я навчаюся в клінічній ординатурі, з 1968-го до 1970-го – аспірант, з 1970-го року – асистент кафедри. Таким чином, шість років мені пощастило працювати під безпосереднім керівництвом Петра Омеляновича, який став моїм науковим керівником і наставником.

Петро Омелянович з великою повагою ставився до практичних хірургів, цінував їхній досвід. Будучи ректором і завідувачем клінікою, приходив на роботу раніше від інших, щоб зробити обхід, поспілкуватися з хворими, медперсоналом. Вже на той

повів Петру Омеляновичу й він доручив мені прооперувати пацієнтку. Згідно з методикою під час операції виконують гістологічне дослідження частинки пухлини, аби визначити – доброякісна вона чи ні. Хоча клінічно, повторюю, пухлина була цілком доброякісна. І в патогістологічній лабораторії це підтвердили. Прооперована жінка була щаслива: все найгірше позаду. Але годиною пізніше мені зателефонував патологоанатом: «Ми ще раз перевірили. На жаль, пухлина злякисна. У пацієнтки рак молочної залози».

Пригнічений, йду до Петра Омеляновича. Він також ошелешений звісткою, але вибору немає, треба робити радикальну операцію. Йдучи в палату, де лежала наша пацієнтка, я готувався до нелегкої розмови. Як людині, яка була на сьомому небі від щастя, гадаючи, що її тривоги закінчилися, повідомити, що потрібна ще одна операція, набагато складніша та травматичніша? Але мені нічого говорити не довелося. Петро Омелянович настільки доступно все пояснив пацієнтці, знайшов такі заспокійливі, сердечні й водночас обнадійливі слова, що тривога Ліди (так звали жінку) минула та вона погодилася знову лягти на операційний стіл. Уже за дві години ми знову були в операційній і після секторальної резекції молочної залози Петро Омелянович виконав складну радикальну мастектомію з приводу раку молочної залози. Я асистував. Через два тижні їй виконали ще й двохсторонню оваріоектомію. Жінка благополучно одужала.

До речі, через 20 років я зустрів Лиду в онкодиспансері. Розговорилися.

– У мене діагностували рак шийки матки, – розповіла жінка. – Але я вірю, що одужаю, як одужала раніше завдяки Петру Омеляновичу. Я й інших пацієнтів закликаю не боятися та не впадати у відчай. Рак – це не вирок.

Безумовно, Петро Омелянович володів талантом спілкування. Він умів переконати, що важку недугу можна здолати, умів вселити в співрозмовника надію на одужання, на життя і ця позитивна налаштованість хворого теж сприяла успішному результату лікування.

Не можу не поділитися спогадом про ще один епізод, який врізався в пам'ять. Це трапилося 1970 року. Під час мого чергування вночі у клініку «швидка» привезла чоловіка. Діагноз – перитоніт, тобто запалення

органів черевної порожнини. Анатолію – так звали чоловіка – було трохи за тридцять. Перитоніт у нього виник після спроби суїциду. Розповів, що покінчити життя самогубством його спонукала зрада дружини. Прийшовши додому з роботи (Анатолій працював автослюсарем) і побачивши жінку в обіймах іншого, чоловік повернувся до гаражу й, перебуваючи в напівшоковому, стресовому стані, випив концентровану сірчану кислоту, яка цілковито зруйнувала його шлунок. Тепер це була суцільна рана, клоака із залишками некротизованого шлунка. Пацієнта невідкладно поклали на операційний стіл. Вдалося швидко знайти куксу – культу дванадцятипалої кишки, ввести туди зонд і на тому зонді зашити кишку. Така операція називається дуоденостома. Опісля величезна рана у верхній половині живота чоловіка, в ділянці шлунка, гоїлася впродовж чотирьох місяців. Нещасний не міг їсти, бо весь стравохід був опечений кислотою, рубцювався і був непрохідний.

Анатолій пролежав в лікарні дев'ять місяців і переніс шість операцій. Другу операцію йому зробили через півроку після першої, коли рана на місці шлунка загоїлася. Оскільки опечений стравохід Анатолія не функціонував, його замінили штучним стравоходом. Цю операцію Петро Омелянович виконав в чотири етапи, інструментами, які привіз з Києва. Вона називалася «передгрудинна підшкірна пластика стравоходу». Як імплант використали частину тонкої кишки, її провели під шкірою аж до шиї. Тобто, залишилися глотка, імплант тонкої кишки, шлунок не було й далі шлунково-кишковий тракт продовжувався вже природним чином.

Одужання пацієнта тривало майже рік. Поступово сили до чоловіка поверталися. Студенти на лекції з хірургії зачаровано спостерігали, як він клав до рота подрібнену, кашеподібну їжу, ковтав, потім погладжував себе по передній поверхні груднини і було видно, як скорочується кишка під шкірою та як потім ця їжа проходить далі шлунково-кишковим трактом.

На той час такі операції на стравоході, які блискуче виконував Петро Омелянович, були рідкістю. А в Тернополі їх взагалі не робили. До речі, дружина Анатолія весь післяопераційний період його самовіддано доглядала. Пізніше сім'я виїхала в Запоріжжя до родичів і звідти Анатолій на знак вдячності надсилав у клініку власноруч вирощені солодкі дині.

(Продовження на стор. 11)

22 лютого виповнилося 75 років доцентів кафедр неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ТДМУ Ярославів Михайловичу НЕСТОРОВИЧУ.

Вельмишановний Ярославе Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли майже 43-річний трудовий шлях від асистента кафедри фармакології до доцента курсу психіатрії, наркології та медичної психології.

Глибоко поважаємо й щиро шануємо Вас як відомого науковця, досвідченого клініциста-психіатра, педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Заслуговує на увагу Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, секретаря центральної методич-

ної комісії інституту, лектора товариства «Знання».

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені Грамотою Міністерства соціальної політики, обкому профспілки медичних працівників, міської ради, грамотами та подяками адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Ярославе Михайловичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й за-тишки, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата, Достатком, щирістю і сонячним теплом, Хай буде вірних друзів в ній багато, Прихильна доля огорта крилом!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я. Горбачевського**

20 лютого відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ Галина Пилипівна ШУСТ.

Вельмишановна Галино Пилипівно!

Сердечно вітаємо

Вас з ювілейним днем народження!

Після здобуття вищої освіти, 12 років практичної роботи за фахом у стінах Тернопільського медінституту Ви успішно пройшли понад 30-літній трудовий шлях лаборанта, старшого лаборанта кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – лабораторне та організаційне забезпечення навчального й наукового процесу. Особливо цінуємо виконання Вами широкого спектру методик лабораторних досліджень, Ваш внесок у виконання наукових робіт на кафедрі.

Колектив університету глибоко поважає та щиро шанує Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Галино Пилипівно, доброго здоров'я, душевного спокою, людського тепла, доброти, благополуччя і за-тишки, щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили, Щоб довгі літа плечей не схилили, Щоб спокій і мир панували на світі, Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я. Горбачевського**

СПОГАДИ

«ГЛИБОКУ ПОВАГУ ВИКЛИКАЛО ВМІННЯ ПЕТРА ОГІЯ ЗОРГАНІЗУВАТИ РОБОТУ КОЛЕКТИВУ, ЙОГО СПРАВЕДЛИВА ВИМОГЛИВІСТЬ ТА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ»

(Закінчення. Поч. на стор. 10)

Глибоку повагу викликало вміння Петра Омеляновича зорганізувати роботу колективу, його справедлива вимогливість та об'єктивність. Я, на той час клінічний ординатор, згодом аспірант, був вдячний Петрові Омеляновичу за знання, якими він щедро ділився, за увагу та доброзичливе ставлення. Він був моїм науковим керівником і, попри всю свою зайнятість, знаходив час для нашого спілкування. Кожного тижня я приходив до нього в кабінет, господар сідав навпроти й згідно з попередньо затвердженим планом розділ за розділом інспектував мою теоретичну підготовку з хірургії. Рівень вимог був гранично високим, тож щоразу наше спілкування тривало не менше години.

Петро Омелянович всіляко сприяв професійному зростанню молодих лікарів, науковців. Роботу в клініці він зорганізував так, аби молоді колеги мали можливість засвоїти потрібний обсяг операцій. Приміром, на певний день планують дві великі операції – резекцію шлунка, холецистектомію. Візуючи графік хірургічних втручань, Петро Омелянович запитував, хто з молодих хірургів клініки ще не робив подібних операцій. Назавтра цей молодий хірург став до операційного столу, а досвідченіший, який, можливо, сам хотів би оперувати, йому допомагав. Таким чином, молоді кадри виконували достатньо широкий обсяг операцій, що було неодмінною умовою професійного становлення.

Його розум і талант людини, закоханої в медицину, проявлявся й в аналізі наукових праць. Досі зберігаю чорновий варіант моєї кандидатської дисертації, де Петро Омелянович на полях залишив свої правки – часом розгромні, часом на-

Професор Петро ОГІЙ у своєму кабінеті завідувача кафедри факультетської хірургії (1970 р.)

писані з гумором, але завжди значимі, тож залишалося лише радіти вдалому розв'язанню проблеми.

Петро Омелянович ніколи не робив різниці між працівниками лікарні та працівниками інституту, між відділенням лікарні та кафедрою, існувало єдине поняття – клініка, де всі працювали разом задля здоро-

в'я людей. Особливо великі сподівання, гуртуючи колектив, він покладав на наукові розробки, наукові дослідження. За час, коли я був клінічним ординатором, потім – аспірантом, молодим асистентом, на базі клініки створили центральну

науково-дослідну лабораторію інституту. Базувалася вона на лабораторії клініки факультетської хірургії та мала три потужні підрозділи, де проводили морфологічні, гістологічні й гістохімічні дослідження. Придбали також електронний мікроскоп, рефрижераторну центрифугу, спектрофотометр останньої моделі, тобто, апарату-

туру, яка дозволяла підвищити рівень наукових досліджень.

За сім років, упродовж яких Петро Омелянович завідував клінікою, його зусиллями було створено полівалентну хірургічну клініку, де виконували операції на органах грудної клітки, черевної порожнини, на органах ендокринної системи, судинні та урологічні операції. В клініці працювали професіонали високого класу, але найбільшим авторитетом для мене був, звичайно, професор Огій.

Наголос також хочу зробити на людських якостях Петра Омеляновича. Займаючи високі посади (помічник міністра охорони здоров'я, ректор інституту, будучи членом бюро обкому та делегатом XXIV з'їзду КПРС) він залишався людиною надзвичайно доброзичливою та тактовною. Вся його постать, те, як він був одягнутий, його манера розмови викликала повагу. Його вроджена інтелігентність не допускала найменшого приниження чи зневаги до співрозмовника. Він ніколи не звертався до людини на «ти», лише – «ви», тільки по імені й по-батькові. І треба було дуже поста-

ратися, щоб заслужити його дружнє «ти», яке сприймалося як найкраща похвала та вияв найвищої довіри.

Про людей Петро Омелянович судив за їхніми справами. З великою повагою ставився він до середнього та молодшого медперсоналу. Коли бачив, що медсестричка працює самовіддано, відповідально, дбає про хворих – ніколи не скупився на похвалу. За його порадою й сприянням чимало медсестер з хірургічного та урологічного відділень клініки – вчорашні випускниці медучилищ – вступили до медінституту, стали лікарями. Фаховість, професіоналізм Петро Омелянович цінував понад усе й у цьому теж полягала його мудрість керівника. Підлеглі знали, що до нього можна звернутися скрутною хвилиною й керівник допоможе, підтримає. Але коли хтось вчиняв негідно, Петро Омелянович міг так висварити, що це стало уроком на все життя.

Він був визначною людиною з надзвичайно трагічною долею. Ув'язнений 1973-го на 14 років, Петро Омелянович повернувся додому з підірваним здоров'ям і помер після повторного інсульту 1991-го, в день свого народження – 16 квітня.

Відомий вчений, професор Петро Омелянович Огій був і залишається в нашій пам'яті визначною особистістю, лікарем і хірургом з великої літери, мудрим вихователем і наставником, справжнім інтелігентом.

**Юрій САЮК,
доцент, кандидат меднаук**

ДО ВІДОМА

ОБ'ЄКТИВ

5 БЕРЕЗНЯ – ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського проводить 5 березня 2017 року об 11 годині День відкритих дверей за адресою: м. Тернопіль, майдан Волі, 1, адміністративний корпус ТДМУ.

Матимете нагоду зустрітися з провідними викладачами та науковцями університету, побувати в його наукових лабораторіях, ознайомитися з правилами вступу до університету 2017 року й отримати відповіді на всі запитання щодо вступу і навчання у нашому ВНЗ.

(Зліва направо): **Наталія ДЕХТЯРЕНКО, Вікторія КЕРНИЦЬКА** студентки стоматологічного факультету

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
– доцента кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фізйотерапії – 1 посада;
– доцента кафедри гістології та ембріології – 1 посада;
– доцента кафедри загальної

гігієни та екології – 1 посада;
– доцента кафедри хірургії № 1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені професора Л.Я. Ковальчука – 2 посади;
– доцента кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією – 1 посада;
– доцента кафедри оториноларингології, офтальмології та нейрохірургії – 1 посада;
– доцента кафедри іноземних мов – 2 посади;
– доцента кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

дидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.
НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
– доцента кафедри ортопедичної стоматології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

Термін подачі документів – один місяць з дня оголошення.
Звертатися:
46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, відділ кадрів, тел. 52-14-64.

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

ІНДІЙСЬКІ СТУДЕНТИ ТДМУ РОЗПОВІЛИ ПРО СВОЮ КРАЇНУ НА ТЕЛЕРАНКУ

Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського, які приїхали здобувати медичну освіту до Тернополя, взяли участь у програмі «Ранок з ТТБ», щоб розповісти про звичаї, культуру, особливості своєї країни. Парт Саб'я Сачі, Пріанка Тягі, Прамвір Раті та Варша Каш'яп поділилися з тернопільськими глядачами своїм баченням Індії, а також розповіли, як відзначають свої національні свята, як зберігають традиції під час навчання в ТДМУ. Наприкінці програми телеведуча Світлана Шумна навіть встигла приміряти традиційне жіноче вбрання Індії – сарі.

ТОРБИНКА СМІХУ

Після іспиту:
– Склав?
– Та склав, здається...
– А що запитували?
– Та я не зрозумів, англійською ж запитували...

Через кілька років викладач зустрів свого колишнього студента й запитав:
– Чи вистачає тобі знань, отриманих в університеті?

– Знань доволі, тільки грошей не вистачає.

Професор – студентів:
– Чи можете ви сказати щось про видатних хіміків ХVІІ-го сторіччя?
– Звичайно, може. Всі вони померли.

Під час іспиту професор запитав студента:

– Чому ви так, юначе, сильно хвилюєтеся? Ви боїтеся моїх питань?
– О, ні, професоре! Я боюся власних відповідей.

На іспиті професор обурюється:
– Та як же можна настільки нічого не знати?!
– Пробачте, професоре, я гадав, що іспит завтра!

Відповіді на сканворд, вміщений у № 3, 2017 р.

1. Тернопіль. 2. Іква. 3. Віра. 4. «Сонячний». 5. Ланівці. 6. Су. 7. Крос. 8. Рінь. 9. Ра. 10. Ан. 11. Нестор. 12. Сало. 13. Жорна. 14. Аз. 15. Ялинка. 16. Нарти. 17. Нут. 18. Серет. 19. Перун. 20. Ріпа. 21. Бережани. 22. Боян. 23. Рід. 24. Селія. 25. Удій. 26. Ода. 27. Морозенко. 28. Мед. 29. Кін. 30. Тайм. 31. Ян. 32. Рак. 33. Робота. 34. Зарваниця. 35. Жанр. 36. Міома. 37. Різка. 38. Абат. 39. Бучач. 40. Іо. 41. Зірка. 42. Ура. 43. Німб. 44. Бот. 45. Канни. 46. Ватага. 47. Ка. 48. Аорта. 49. Акр. 50. Ма. 51. Оцет. 52. Естет. 53. Тарту. 54. Оса. 55. «Топільче». 56. Різдво. 57. «Яса». 58. Бона. 59. Чати. 60. Кара. 61. Піс. 62. Труба. 63. Ва. 64. Ра. 65. Іф. 66. РГ. 67. Есе. 68. Вал. 69. Сет. 70. Турне. 71. Гас. 72. Збараж. 73. Суп. 74. Кіш. 75. Жако. 76. Біла. 77. Ом. 78. МП. 79. Лом. 80. Сан. 81. Ас. 82. Почаїв. 83. Штамп. 84. Оз.

Відповіді у наступному числі газети СКАНВОРД

1. Регіон України		5.						2. Столовий прибор		3. Брат Кия	
15. Столиця Норвегії		16. Професіонал						7. Піджак		8. Частина змагань	
20. Укр. нац. герой		23.						9. Корм. част. судна		10. Наловлена риба	
24. Капітан футбольної команди «Динамо»		25. Звук крові						12. Схід		13.	
31. Обласний центр України		32. Вулкан на Сицилії						17. Собака		18. Фус, гуца	
34. Місце для стрільби		35. У бабусі дідуся						21. Виробляють бджоли		22. Урочище звання вечір	
42. Бойовий клич		43. Велика група людей						27.		28. Знак Зодіаку	
46. Заглибина, наповнена водою		47. Горицьвіт						30. Акціонерне товариство		33. Бог сонця	
53. Роман Ю. Мушкетер		54. Між сніданком і вечерею						49. Невільник		50. Отруйна жаба	
62. Надійна опора		63. Рід льодський						51. Нота		52. Укр. телеканал	
68. Стоянка для суден		69. Передача м'яча						55. Звернення до Бога		56.	
72. Вектор		70. Сотка						64. Літак		65. Фіра	
74. Літаюча тарілка		75. Німецький фізик						61. Пістолет		66. Бовван, божок	